

Taboꝛ

BOG - NAROD - DOMOVINA

1984

EL FORTIN

11-12

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Lic. Ivan Korošec, upravnik Božo šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 246.391.

NAROČNINA: Argentina 150 arg. pesov, Južna Amerika: 10 dolarjev; Evropa — Avstralija: 12 dolarjev; letalsko 15 dolarjev za vse države.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič — Río Colorado 1806 — (1686) Hurlingham — Bs. As. — Argentina.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

To so bili slovenski domobranci! — Kot resnični, pravi slovenski fantje in možje so neutrudno stali na mrtvi straži ne samo svojega poštenega naroda, ampak tudi vesoljnega svobodoljubnega človeštva, da bi mu o pravem času prihranili preizkušnjo, ki ga duši današnje dni, in ki ga bo še bolj neusmiljeno davila v dnevi, ki neizbežno prihajajo... Zato ob njihovem zgledu ne nehajmo klicati: Svobodni sveta, združite se!

Z a B o g a — N a r o d — D o m o v i n o !

PORAVNAJTE NAROČNINO!

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Noviembre-Diciembre 1984 BUENOS AIRES November-December 1984

IMPERANTE NECESIDAD

Los tiempos y los acontecimientos que nos toca vivir son violentos y muy confusos: el futuro mismo de la humanidad es incierto. Ella misma se halla dividida en dos frentes diametralmente opuestos y luchan entre sí hablando de coexistencia pacífica y de diálogo.

Por la experiencia propia todos sabemos que el agua y el fuego no pueden „coexistir“ al mismo tiempo y en el mismo espacio: físicamente es esto imposible y es fácil entender como así también explicar las razones que esto impiden.

En el caso de la coexistencia de los dos frentes ideológicos humanos, las cosas son mucho más difíciles de explicar y de entender, a pesar de que todos sabemos que las ideas fundamentalmente antagónicas nunca podrán coexistir sin conmociones permanentes hasta llegar a la victoria absoluta de una de las partes y que lleva automáticamente a la aniquilación de la parte perdedora.

La así dicha sociedad cristiana y no-comunista, libre y materialmente rica, está moralmente debilitada en tal manera que hoy en día ya no está en condiciones de comprender que la fuerza del movimiento comunista no se basa en la ideología marxista, sino en la debilidad moral de sus oponentes.

Esta misma sociedad debe darse cuenta que sin la moral fortificada y basada en la religión y en la fe en Dios, nunca podrá resistir eficazmente a la embestida del comunismo, que infiltrando sus agentes consiguen cada vez más desmoralizarla y confundirla en sus conceptos fundamentales.

El único camino posible lo enseñaron nuestros heroicos mártires de hace casi cuarenta años, cuando, siguiendo el llamado de nuestro visionario general Leon Rupnik, en las circunstancias más adversas opusieron su resistencia a la embestida del comunismo internacional en nuestro suelo patrio, lejano, clamando:

¡Libres del mundo, uníos!
¡Por Dios — Pueblo — Patria!

NUJNA POTREBA

Živimo v nasilnih in zelo zamotanih časih: sama bodočnost človeštva je negotova. Človeštvo samo je razdeljeno v dva popolnoma nasprotna si tabora, ki se borita med seboj govoreč o miroljubnem sožitju in dialogu.

Vsakdo ve iz lastne izkušnje, da med ognjem in vodo ni sožitja na istem prostoru in ob istem času: fizično je to nemogoče in ni težko niti razumeti niti razložiti vzrokov, ki to preprečujejo.

V primeru koeksistence dveh ideoloških front človeštva je to neprimerno težje, čeprav vsi vemo, da diametralno nasprotni ideje nikdar ne morejo biti v sožitju, ne da bi bile v stalnih spopadih vse dokler ena stran absolutno ne zmaga, kar pomeni uničenje premagancev.

Takoimenovana krščanska in ne-komunistična družba, svobodna in materialno bogata, je moralno tako oslABLJENA, da dandanes že ne more razumeti, da moč komunističnega gibanja ni v marksistični ideologiji temveč v moralni slabosti svojih nasprotnikov.

Ta ista družba mora spoznati, da brez ojačene morale temelječe v veri in zaupanju v Boga, se nikdar ne bo mogla uspešno upirati rdečemu navalu, ki z infiltracijo svojih agentov isto družbo vedno bolj demoralizirajo in povzročajo zmedo v osnovnih konceptih.

Edino možno pot so pokazali pred štiridesetimi leti naši junaški mučenci, ko so se, sledeč klicu generala-vidca Leona Rupnika, v najtežjih okoliščinah uprli navalu mednarodnega komunizma na našo domovino ključoč:

Svobodni sveta, združite se!

Za Boga — Narod — Domovino!

ZA SLOVENSTVO GRE

V Svobodni Sloveniji (Bs. Aires, 11. 10. 1984) je novi načelnik SLS — KD dr. Marko Kremžar objavil sledeče načelne misli, ki jih prinašamo tudi za naše bralce. — Op. ured.

Vsakdo, ki čuti slovensko in spremlja utripe svojega naroda, pa najsi živi na slovenski zemlji ali v zdomstvu, se vedno jasneje zaveda, da je obstoj našega naroda v nevarnosti.

Ni še 150 let, kar so naši predniki navdušeno dvignili zamisel Zedinjene Slovenije in se pričeli zbirati okrog belo-modro-rdeče zastave. Danes pa stoji narod pred neposredno nevarnostjo razkroja, kakor da ne bi bilo pomladi leta 1848, kakor da ne bi bilo oktobra 1918, kakor da ne bi umirali med leti 1941—45 desettisoči narodnjakov na obeh straneh, ki sta krvaveli v državljanski vojni, sredi tuje okupacije, po veliki večini ne, ker bi iskali kak „razredni boj“, marveč iz globoke želje, da bi priborili svojemu narodu res svobodno in pravično bodočnost.

Odkod ta sprememba? Ali ne, ker je bil narod doma prisiljen sprejeti sistem, ki ne dopušča alternativ in je bil tako obsojen na zastrupljanje po isti raznarodovalni ideologiji, ki je državljansko vojno sprožila? Ali ni komunistično zlorabljanje narodne zavesti v svoje namene med revolucijo in brezbriznost partije do narodnih koristi po njej tudi eden od vzrokov, da je del naroda pričel dvomiti o resničnosti svojih vrednot? In ali ni k temu pripomogla tudi skrita želja mnogih, ki so brez notranjega odpora sprejeli totalitarno družbeno ureditev, da bi si prihranili težave? Odločili so se za na videz „lažjo pot“, katero so opravičevali z uradno propagiranim „zgodovinskim determinizmom“.

Pred skušnjava „lažje poti“ stoji človeštvo od nekdaj. Kadar ji zapade, slej ko prej plačuje zanjo. Tudi zdaj, ko je treba strniti sile za obrambo naše narodne biti, moramo paziti, da ne pademo v isto past. Narodove rešitve ni iskati v katerikoli smeri. Našli jo bomo le z naporom; in od teh ne bo najmanjši, najti pravo skladnost med zvestobo zgodovinski resnici in ljubeznijo do vseh rojakov, tudi do tistih, ki to vračajo z nezaupanjem, z nasprotovanjem ali z brezbriznostjo.

Ni več časa le za golo dokazovanje preteklih krivic in opravičevanje preteklih napak. Zgodovina bo nekoč v svobodi pravičnejši sodnik, a celo njena sodba ne bo imela moči nad razsodbo naše lastne vesti. Ta nam ukaže, da si ne smemo umivati rok, medtem ko teoretični in praktični materializem ogrožata slovensko življenjsko silo in ko obstoječi sistem hoče, da narod izgine.

Zato strnimo vrste vsi, ki nam je slovenski narod drag, da z združenimi močmi najdemo zagona za ponoven vzpon. Strniti vrste pa ne pomeni odpovedati se svojemu prepričanju. Narod ni uniformirana enota, marveč skupnost, kjer naj se različnosti dopolnjujejo v medsebojnem razumevanju in skladnosti.

Strniti vrste ne pomeni niti izdati svoje preteklosti niti zahtevati da drugi zataje svojo; predpostavlja pa pri vseh odkrito pripravljenost za razčiščenje resnice o dogodkih med revolucijo in po njej, in to ne le glede dejstev, temveč tudi glede namenov. Na sprejetju nepotvorjene preteklosti moramo graditi prihodnost vsi, ki hočemo, naj bo bodoča Slovenija ponosna, svobodna pa tudi pravična do svojih živih in mrtvih sinov.

Različnost v enotnosti je mogoča le ob spoštovanju človekove svobode in njegovega dostojanstva ter pomeni, da medtem, ko trdno stojimo na svojem, ne preziramo drugih, ki na svoj način doprinašajo k svobodnemu sožitju. Naša prepričanost naj rodi večjo zavest odgovornosti, nikdar pa nestrpnosti do kogarkoli, ki išče in deluje za skupno rast v demokratičnem družbenem okviru.

Slovenski jezik je ogrožen vsepovsod. Gojiti in ohranjati ga je naša skupna naloga. Boriti se mora zanj član Slovenije v svetu, trpi zanj rojak, ki živi na svoji zemlji izven matične države, a tudi Slovenec v republiki, ki nosi slovensko ime, ga vzdržuje in razvija le z naporom. Jezik, ki ga je

tisočletja ohranjala ljubezen, danes hira, ker pojema ljubezen do narodne skupnosti.

Moralna kriza ruši temelje slovenstva in pozitivizem vsakdanjosti jemlje celo zavednim vero v resnično silo in globoke vrednote preskušene naroda. To se ne godi le pod političnim pritiskom teoretičnega marksizma, temveč tudi med nami v svobodnem svetu. Potrošniška miselnost je otopila marsikomu, doma in po svetu, čut odgovornosti za bližnjega in čut zvestobe do svojega rodu.

Strah in občutek, da ni mogoče ničesar storiti brez državne podpore in mimo ustanov, ki nosijo v sebi mrtvilo marksistične raznarodovalnosti, jemljeta pobude tudi tam, kjer je narodna zavest še močna.

V tej temni uri naše zgodovine ni več važno, kje živiš. Povsod, kjer si, se bije boj za življenje, za ohranitev in za prerojenje slovenskega naroda!

Pot, ki jo hodi v domovini večina pod vodstvom totalitarnega režima, vodi v razkroj. Čas je, da slovenski rod ljubi širom po svetu poživimo in razširimo na vse rojake odkrit razgovor o skupnih temeljih za narodno rast v demokratičnem okviru.

Naše skupno delo na vseh postojankah slovenske prisotnosti, premoženje rojakov, ki je raztreseno po vseh deželah sveta, in talenti, s katerimi je člane našega rodu obdal Stvarnik, naj služijo slovenski besedi; ta pa naj ob iskanju resnice in lepote vzbudi v slovenskih srcih ponovno čut ljubezni in vzajemnosti.

Dovolj je v našem narodu še življenjske sile, dovolj vidnih, a ne izrabljenih darov, da more pognati med nami nova slovenska pomlad!

Slovenski kristjan tako oni doma kakor mi v svetu, ki verujemo v občestvo svetnikov, pa povežimo svoja narodna prizadevanja s priprošnjo znanih in neznanih mučencev, ki so nekoč dokazali svojo predanost slovenstvu z delom in trpljenjem. Oni so nam v pomoč, ko prosimo Kraljico Slovencev, naj posreduje vero bratom, ki so jo izgubili, vsemu narodu pa dar pravične razsodnosti in zvestobe.

Pesimizem je znak obupa. Ne dopustimo, da nam nalezljiva črnoglednost zamegli pogled! Kristjan ve, da mora zaupati v moč življenja zaradi vere v Stvarnika; vsak rojak pa, četudi ni kristjan, naj zaupa iz ljubezni do svojega naroda, da bo lepša in pravičnejša bodočnost vzbrstela Slovencem iz skupnih naporov.

Marko Kremžar

PAPEŽEV OBISK IN SLOVENCİ

Obisk sv. Očeta v Kanadi je gotovo največji dogodek v kanadski zgodovini. Nihče ne bo mogel popisati vtisov in navdušenja, s katerim ga je sprejemal narod od Atlantika do Pacifika, kjerkoli se je prikazal. Narod je spregovoril spontano, kot da je pozabil na različne verske sekte

in hotel videti moža, polnega vere in miline, namestnika Kristusovega, ki je prišel oznanjat mir, zahtevati pravico za vse ter tolažiti bolne in nesrečne. Občutek, ki je prevzel vsakega od nas, ko je hitel mimo in se morda srečal z njegovimi očmi, bo ostal do konca dni kot najlepši spomin. Brez dvoma je bil ta hip srečanja za vsakogar nekaj osebnega, za kar je pričalo morje belih robocev in zastavic vseh vrst, po licih pa so polzele solze veselja in hvaležnosti.

Komentatorji različnih veroizpovedi so si bili edini v sodbi, da papež Janez Pavel II. s svojim čarom pritegne in razgiba ljudi, kakor ne more ali ne zna nihče drugi. Prepričan sem, da bo njegov obisk kakor blagodejen dež, ki bo iz izsušenih tal mlačnosti in verske slabokrvnosti zadnjih desetletij, posebno med kanadsko mladino spet oživel močno in trdno vero. Če je zganil starejše ljudi, je toliko bolj vžgal mladino, ki je po naravi idealna in sprejemljiva.

Papež je spregovoril o mnogih problemih moderne družbe. Njegovi nastopi in pridige so bile brez dvoma različno sprejete, a vendar bodo v poedincih še dolgo ostali. Name so naredile najgloblji vtis posebnosti, ki niso le odlika njegove visoke službe, ampak so to poteze njegovega značaja, v njih je papež sam. Naj omenim samo nekatere:

- ljubezen do otrok, katere je povsod najprej iskal, jih božal in poljubljal;
- ljubezen do mladine; pozna njih boje in nevarnosti, zato jim izkazuje posebno pozornost, hoče jih rešiti z vso silo svoje osebnosti in to z zgledom in prepričljivo besedo, ker se zaveda, da je mladina bodočnost Cerkve;
- ljubezen do bolnikov in starih ljudi; ceni jih kot največji zaklad Cerkve, ker s svojim trpljenjem dopolnjujejo Kristusovo daritev za rešenje sveta, če le vdano prenašajo vsakodnevne križe in trpljenje;
- solidarnost s svojimi brati, ki iščejo in zahtevajo pravico;
- hoče biti pastir zaupane mu črede, zato je kljub visokemu dostojanstvu ponižen med svojimi sorojaki, zato je prepeval z njimi kot v domači cerkvi za rešitev poljskega naroda. Zame je bil ta prizor višek njegovega obiska; tu je govorilo srce. Kdor je to videl in razumel, ve, zakaj papež privlači množice vernih in nevernih, da mu slede kot očetu, ga ljubijo in ga enostavno žele videti od blizu.

Ko te dni vse to preiščlujem, moja misel neprestano bega od tega duhovnega velikana do naše slovenske skupnosti. Saj je kar greh ob tako velikem dogodku kazati na našo revščino, ki se je zdaj znova kot v ogledalu pokazala z vsemi sencami in slabostmi. Pojdimo kar lepo po vrsti in primerjajmo:

Naša mladina... Veliko govorimo o njej pa je vedno bolj sama in zapuščena. Včasih je bilo tu veselje in smeh, potem je počasi oboje pre-

šlo in naši otroci so občutili, da se je veliko spremenilo. Še vedno so upali, da se povrne spomlad, pa se ni. Zdaj že upanja ni več. Gremo druga pota, zanimajo nas druge stvari, ki so dostikrat nepotrebne. Mladina pa škodo trpi, ker nima zgledov in opore v preizkušnjah. Če bomo čakali, da bodo našim otrokom zrastle brade, bo prepozno; takrat jih bomo lahko samo še vlekli iz blata, katerega bodo gazili. S tem pa ni rečeno, da je že vse zamujeno. Veliko se še da napraviti, najbolj uspešno pa bo, če bomo vsi kot eden ohranjali ogenj, ki mora goreti v našem občestvu; le ta greje in družji in daje duhovno rast.

Bolniki... Kako jih je papež blagoslavljal in tolažil! Ta njegova gesta pa gotovo ne velja samo tem na bolniški postelji ali invalidskem vozičku, ampak vsem pozabljenim in zapuščenim, skratka najmanjšim v človeški družbi. Ali ni bil to nauk nam vsem, da moramo biti bratje med seboj? Morda je bil celo opomin vsem tistim, ki radi začenjamo na drugem koncu družbene lestvice, zato do majhnih in teptanih nikoli ne pridemo?

Solidarnost... To ni klic samo Poljski, to je zahteva po resnici in pravici za vse narode. Kako jasen in odločen je v tem pogledu papež! Vedno išče in izrabi vsako priliko, da spregovori to besedo. Kaj pa mi? Kakor hitro kdo namigne na tiste, ki se še niso uklonili režimu doma, se mnogi razbeže in potaknejo po skrivnih kotih, da bi jih nihče ne videl. Ta strah je strup za našo skupnost, ker resnice ne pozna in je ne prizna. Ravno zato je med nami toliko nejasnosti in zablod, ker je oblačno tam, kjer bi morala biti načelna jasnost in trdnost; kjer tega ni, tam samo še slepec slepeca vodi.

Ko je papež takorekoč vodil petje 60-tisočglave množice Poljakov, je marsikomu zastajal dih. Res se je med svojimi rojaki počutil „doma“, a to ni bilo tisto, kar je žgalo in ganilo. Kar je vredno naše vere, je bil zgled ponižnosti, ki ga je papež kot poglavar katoliške Cerkve dal nam vsem, ko je bil enak med svojimi brati, obenem pa najvišji pastir, učitelj in služabnik vsem. Mi pa tako radi stopamo na prva mesta, da ni treba služiti, gledamo na delovni urnik, da ni treba služiti, gledamo na delovni urnik, da ni treba delati, se jezimo na otroke, da nam jih ni treba razumeti, zraven pa nas nič ne vznemirja, če toliko mladih odhaja in se ne vrne več med nas.

Ko se spominjam prizorov, ki so jih druge narodnostne skupine pripravile za papežev obisk, čutim, da bi tudi Slovenci morali nastopiti drugače, kar bi nam dalo narodno legitimacijo. Saj ni treba vsiljivosti naših sosedov, lahko pa bi povedali svetu, da smo ponosen narod, in zvesti otroci Cerkve. Kakor že tolikokrat v zgodovini, smo tudi ob tem zgodovinskem slučaju, čeprav v tuji deželi, zamudili ali namenoma zanemarili priliko svojega poslanstva. Imeli smo sorazmerno več možnosti kot druge etnične skupine pa smo odšli prazni, ker menda nikomur ni prišlo na misel, da bi se kot Slovenci pokazali skupaj, če ne sami pa vsaj v zvezi z drugimi narodi. Vsak bi bil naše zavednosti vesel, a ker jih je med

nami preveč, ki se nasproti domačemu režimu boje postaviti svojo lastno senco, smo se pri veliki maši „postavili“ z nekaj vzkliki pa še to potem, ko nas je papež pozdravil — Slovenci! Tako se zaničujemo in uničujemo sami, ker smo navajeni molčati in garati za druge, zato se moramo vedno klanjati gospodarju-tujcu in se bomo še, če bomo po ne vem kakšnem čudežu kot narod preživeli sedanji režim.

Papež se je vrnil v Rim, med nami pa je ostal zgled moža, ki ozna-nja in zahteva pravico, zato ne gleda, komu se bo zameril, se ne upogne politikom, ampak trdno stoji na skali, na katero ga je postavil Kristus. Tak zmaguje v srcih vernikov in vsega človeškega rodu. Zdaj je tudi na nas, Slovencih, da sledimo njegovemu zgledu, ali pa bo papežev obisk za nas prazen in brez blagoslova.

SIS

V sencih deljive zmage

Zahodni zavezniki iz druge svetovne vojne so letos slavili 40-let-nico izkrcavanja v Normandiji. Ta dan jih je takrat približal cilju osvoboditi Evropo in zagospodovati v svetu. Evropski, zlasti slovanski narodi so se oddahnili. Pričakovali so, da bodo zavezniki iz Francije in Italije prodrli v srednjo, južno in vzhodno Evropo. Tudi Tito, ki je imel naj-idealnejše zveze z Angleži, je po Dedijerju to pričakoval — vsaj v Slo-veniji in v Dalmaciji. Nemška vojska se ni več upirala in ameriksanske divizije so pridrvele skoro že pred Prago, pa se umaknile pred počasi prodirajočimi Sovjeti. Roosevelt, Stalin in Churchill so že prej zaključili evropsko usodo in kot vojno nagrado prepustili več kot polovico Evrope Sovjetom. Evropski narodi so takó le zamenjali nacistično suženjstvo s kremeljskim.

Izgovor, da zapadni zavezniki niso mogli odločati drugače, je zgodo-vinsko ničeven in za zaslužnjene narode desetletja usoden. Ob pokolih mi-lionov do varšavske vstaje, ruskih, ukrajinskih, madžarskih, slovenskih, hrvaških in srbskih žrtev, ki so jih slepo prepustili kremeljskim krvni-kom in njenim boljševiškim pomagačem, je normandijsko slavje danes in jutri le opomin vsem evropskim narodom, zlasti državnikom in politikom, da se v politiki ne smejo in ne morejo zanašati na imaginarna politična prijateljstva.

Trpljenje in desetletja preizkušenj so evropske narode ideološko pre-kovale v odločne zagovornike miru, samoopredeljenja, svobode in demokra-cije. Ne samo na Poljskem in v Nemčijah, tudi v satelitskih državah je psihološko stanje napeto. Iskre svobode zažarevajo vsak dan močnejše in ne bo je sile, ki bi bile sposobne pogasiti ogenj, ko bo ta vzplamtel. Tudi v Sovjetiji in v Jugoslaviji ne!

Velesili bosta primorani najti sporazum, vojna bi bila tudi za njiju pogubna.

Približujemo se časom, ko si zmage nad svetom ne bosta mogla več deliti Moskva in Washington. Najmanj v Evropi, združeni Evropi!

V Združenih evropskih državah mora imeti svoje mesto tudi slovenski narod s svojo svobodno slovensko državo. Na svojem majhnem geografskem ozemlju bo izpopolnil evropski mozaik. Le svobodne narodne države v Združeni Evropi bodo jamstvo miru v Evropi, med Vzhodom in Zahodom in v svetu.

Zmaga samo tisti, ki se žrtev ne boji

(Govor Staneta Pleška na letošnji spominskem romanju v Midland, Kanada)

Leto za letom se spominjamo in govorimo o naših pomorjenih. Letos bom spregovoril o trpeči slovenski družini. Morda se to na videz zdi nepriemerna tema za spominski dan, a ker je bila slovenska družina tista, iz katere je izšlo toliko dobrega, in ki nam je dala toliko mučencev, je prav, da ji posvetimo ta spomin.

Družina je najosnovnejša celica vsakega naroda. Kakršna je družina, taki so narodi, taki so časi — smo že dostikrat slišali; in to drži.

Najbolj idealna se mi zdi kmečka družina pred vojno: oče, mati in otroci. Oče-gospodar, tih in zgaran, večasih trd in neupogljiv kot bi bil iz kamna. Pa vendar se je zavedal svoje majhnosti in odgovornosti pred Bogom, živel je po načelu, da kdor ne dela, naj tudi ne je, zato je bil prvi in zadnji pri delu; rad je bil vesel, imel pa je tudi srce za trpeče in je rad pomagal. Prepirov ni načenjal, svojih pravic in žuljev pa si tudi ni pustil jemati. Bil je kot kralj na svojem gruntu, kot duhovnik v svoji družini. Če je bilo treba, je tudi udaril, kot se je to zadnjikrat zgodilo v času revolucije.

Kakor je bil oče glava, tako je bila mati družini srce. Vdano je sprejemala žrtve in tiho prenašala teže dneva in trpljenje. Materinstvo ji je bil najsvetejši poklic, zato je bila srečna ob kupu otrok. Naj jih je bilo še toliko, za vsakega je imela polno srce ljubezni, vsakega je imela najrajši, za vse je delala, molila in se žrtvovala kot dogorevajoča sveča. Svojim otrokom je bila prva in najboljša učiteljica: učila jih je izgovarjati prve besede, z njimi prepevala slovenske pesmi, učila jih je spoznavati Boga, učila jih je razločevati dobro in hudo; učila jih je moliti, sama pa je molila največ in za vse. To so bile v kri vcepljene lastnosti, to je bila vera naših očetov, to je bila ljubezen, dobrota in molitev naših dobrih mater. To so bili stebri slovenstva, na katerih je rasel naš narod rod za rod. In vzdržal je 14 stoletij. Saj ni bilo vedno in povsod vse prav in brez greha; mlada kri je bila vedno vroča, toda naš človek se je vedno držal zemlje in ljubil je svojega Boga. Kakor se je kri pretakala iz roda v rod, tako je nepretrgana ostala tudi vez, ki je Slovenca vezala z nebom in zem-

ljo pa naj je bilo v dobrih ali težkih časih. Dni preizkušenj Slovincem ni nikdar manjkalo; hujšje kot je sedanja nevarnost, pa menda še nikoli ni bilo. Tedaj se je ponovno izkazalo, da slovenstvo in vera nista bili le prazni besedi.

Saj še vemo, kako se je začelo: podtalno organizirana komunistična partija je po svojih revolucionarjih, narodnih odpadnikih in lažnivih pre-rokih dobremu napovedovala boj. Začeli so padati najboljši, najprej redki, potem v vedno večjem številu, cele družine z otroki in starci vred. Po zakonu revolucije je bilo treba iztrebiti cele družine po načelu: najprej ubij, potem razloži, zakaj si ga ubil; mrtvi se ne more braniti. Naš človek dolgo ni mogel razumeti pobijanja na debelo za prazen nič; dostikrat samo iz hudobije in zavisti. Ko se je vedno pogosteje odpirala zemlja in pila kri nedolžnih, se je najprej zatekel k molitvi. O, kako je tiste čase odmevala molitev rožnega vencu iz naših domov! Več ko je bilo žrtev, glasnejša je bila molitev, a pomoči ni bilo od nikjer. Še naprej so padale žrtve z edinim „grehom“ na vesti, da so bile verne in po vesti niso mogle delati za cilje revolucije. Padala so dekleta v cvetu let, ker so hodile v cerkev, mladi fantje z upi in načrti, padali so očetje z rožnim vencem v roki, umirale so matere z otroki okrog sebe... Kdo more objeti gorje, kdo prešteti solze in zbrati kri, ki je stekla po naših tleh? Nihče! Toda — prešlo je mučenje, prešla je smrt... ostale pa so zadnje besede mučenih, ki kot znamenja ob poti kažejo na tisti hudobni čas in bodo kot bakle svetile še dolgo potem, ko bodo „osvobodilna borba“ in razni „heroji“ samo še prekljnani spomin.

„Meni je vera vse!“ je ob mučenju zaklicala učiteljica Marica Nartnik.

„Živel Kristus Kralj!“ je Vinko Mravlje zapisal v svoj dnevnik, ko je že slutil, da se mu bliža smrt.

„Odhajam nedolžen na morišče... Vi ste morilci in izdajalci, ne mi... Le ubijte me, zmagali pa ne boste“... je bilo zapisano na stenah kočevskega gradu po zloglasnem procesu, ko so jih na smrt obsodili 17, pomorili pa na stotine.

„Rajši imam mrtvega domobranca kot živega partizana,“ so bile besede mnogih slovenskih mater ob pokopavanju svojih padlih sinov.

In koliko umirajočih pogledov in smrtnih krikov je za vedno obviselo nad našimi vasmí, kjer nedolžno prelita kri še zdaj vpije v nebo po maščevanju! Bog ve, kdo je več trjel: ali mučeni, ali drugi člani prizadetih družin, ki so bili prisiljeni stati ob strani in gledati to nesmiselno klanje. Nad vso to hudobijo pa bo z velikimi žrkami zapisano trpljenje naših mater, ko so jim v Teharjih iz rok trgali dojenčke in otroke, ki so komaj shodili, ter jih metali na kamenje kot polena, kjer so umirali od ran in vročine.

Kaj je podivjana partizanska vojska počela z našimi dekleti, si lahko mislimo; opisovanja teh orgij papir ne prenese.

O pobijanju vrnjenih domobrancev je bilo že dosti povedano in napisano, vso grozo pa bomo zvedeli šele onkraj groba.

Vse to so žlahtni sadovi slovenske vere, ki jo je dala družina.

Zato so prav družino tako nečloveško razbijali na kosce.

Ko je bilo masovno klanje opravljeno, so se spet spravili na deželo, na samo trdnjavo slovenstva. Z vabami o lepšem življenju, pogosto pa tudi z grožnjami so kmečko mladino spravili s trdnih domačij v tovarne, kjer so jo politično prevzgojili. Ko se je ta mladina znašla, je bila duhovno prazna. Zaželela si je ven, v tujino; in glej čudo, režim je to dovolil — za tuje devize in za načrte partije, ki so bili takrat še prikriti. Kmalu se je začelo vseljevanje južnjakov v Slovenijo, ki so še globlje minirali slovensko družino tako v verskem kot narodnem pogledu. Tako je šlo vedno vse samo na slabše, dokler pred nekaj leti partija ni prišla na dan z ugotovitvijo, da Slovenci nimamo svoje zgodovine, ne svoje kulture, torej nismo narod. Ker smo velikosrbski partiji tako še pleme nekje v Alpah, so svojevoljno začeli pripravljati „skupna šolska jedra“, ki niso drugega kot poizkus popolnega uničenja slovenskega jezika, ki je največja dobrina in osnovna prvina vsakega naroda. To pomeni narodni umor, ki je bil cilj obeh tiranov, kralja Aleksandra in zločinskega maršala Tita. Propaganda pa še naprej bobna staro propagandno laž o „svobodi slovenskega naroda“. Hvala Bogu, po vsem tem so se našli tudi nekateri komunisti, ki so se temu uprli, tako da so ta skupna jedra vsaj zaenkrat obtičala na mrtvi točki.

Ob vsem tem se z grozo vprašujem: Ali Sloveniji res bije plat zvona?

Kaj pa mi pravimo na vse to? Ali res ne vidimo tega dogajanja? Naši očetje in bratje so ljubili svojo zemljo in dom kot punčico svojega očesa, tako da zemlja pri poštenih ljudeh ni bila nikoli naprodaj, a ko je šlo za narod, pravico in vero, so pustili vse in prijeli za puške. Med nami so pa vedno bolj redki taki, ki so pripravljene za slovenstvo kaj doprinesiti, da o kakšni žrtvi ne govorim. Naš kmet je z nekaj razredi šole ali tudi brez teh z lahkoto spoznal, da je šlo za velike reči, naša inteligenca pa z redkimi izjemami ne dojame, da danes gre za sam obstoj našega naroda. Drži se ob strani in čaka konca, kakršenkoli že bo. Tako zadržanje je še bolj nerazumljivo zato, ker zdaj že sami komunisti priznavajo, da toliko opevana „osvobodilna borba“ ni bila bolj za narodovo svobodo, ampak samo za oblast komunistične partije.

Največje hudo našega časa pa je v tem, da tudi mi zunaj meja naše matične domovine, ki smo svobodni in imamo vse možnosti, ohranjati slovensko besedo, našo pesem in narodne običaje, nimamo več mater in očetov, kakršne je narod imel še pred nekaj desetletji. Mnogim očetom je dolar postal vse, mnoge slovenske matere hočejo biti enakopravne in moderne, zato se boje otrok, vsi pa se bojimo žrtev in celo spominov, ker v njih nočemo slišati opomina, da smo zavrgli temelje, ki so trdno stali nad tisoč let, in sanjamo o novih gradovih, ki se sproti podirajo. Zato se v marsikateri naši družini o pomorjenih stricah, bratih in starših ne govori, zato mladina brez vsakega pomisleka hodi na izlete v kraje, kjer so mučili in brez sodbe pobili na tisoče mladih fantov in deklet, kot je to pri-

mer ravno v škofji Loki. Mnogi mislijo, da je to vse prav; a ker rdeči režim te obiske izkorišča v svojo propagando, ti izleti postanejo moralno slabi, če je o kakšni morali med nami še sploh mogoče govoriti, saj greha itak ni več.

Tu in tam pa le slišimo, da po naših družinah le ni vse rožnato. Čudimo se in se sprašujemo, zakaj mladina hodi svoja pota, zakaj se ogiblje slovenske skupnosti, zakaj ni poklicev, zakaj opušča cerkev, zakaj sklepa civilne zakone itd., ko smo jim vendar dali vse, ko smo jim puščali popolno svobodo v vsem, ko jim niti nismo mešali glave s preteklimi dogodki in podobnim?... Predragi, ne sprašujmo, ampak raje priznajmo, da smo sami pozabili marsikaj, kar nam je bilo včasih sveto, in da jemljemo čast celo tistim, ki so za nas, za narod in vero doprinesli najvišjo žrtev, — pa bo med nami veliko drugače. Treba pa bo marsikaj spremeniti, treba bo moralne vrednote postaviti na prvo mesto, treba bo spet poiskati resnico in po njej živeti. Do tega je še dolga pot, pred resnico še vedno bežimo. Tako se ime pokojnega škofa Rožmana v vrsti ljubljanskih škofov ne omenja, njegove podobe tudi ne najdeš na steni Slovenika. Pravijo, da zato, ker je Rožman že stvar zgodovine. To ni res! Zanj ni prostora, ker je komunizem obsodil, posebno v svoji pridigi 12. decembra 1943, ko je med drugim dejal: „...do zadnjega bom trdil in učil, da je brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nevarnost za slovenski narod!“ Kako kruto se to izpolnjuje že več kot 40 let! Izgleda, da mu ne verjamemo niti mi, ker smo tako polni strahu pred ljudmi, da raje molčimo in drvimo s tistimi, ki grade družbo brez Boga.

Le kaj bi nam pokojni škof rekel danes, če bi prišel med nas? Gotovo bi prav tako odločno kot nekdanj komunizem, danes obsodil tudi naš materializem, ker ta tako popolnoma ubija duha, da je od materializma do narodnega odpada samo še kratek korak. Z narodnostjo navadno gre tudi vera, dostikrat pa umrje že prej.

Odrekanje spoštovanja našim duhovnim velikanom je velik greh našega naroda, zato smo dostikrat tako tepeni. Prosimo Boga, da bi se zaradi tega narodnega greha nad nami ne izpolnila fatimska napoved: mnogo narodov bo uničenih, ampak da bo slovenski narod po nedolžni krvi rešen, kot je naš pokojni škof zaklical potem, ko je zvedel, da so pobili toliko nedolžnih ljudi: „Zdaj se za slovenski narod ne bojim več, ko ima toliko mučencev!“

Prepričan sem, da še zdaj vedno prosi za naš narod, kakor je zanj molil in trpel v življenju. Mi pa po svojih močeh dodajmo svoj delež, da bomo živi in mrtvi združeni izprosili narodu rešitev iz sedanje stiske in obstoj v družini svobodnih ljudi. Za ta cilj nam ne sme biti nobeno delo pretežko, zato se ne bojmo žrtev, saj zmaga samo tisti, ki se žrtev ne boji. Začeti pa je treba v družini; da ne bodo slovenske samo po imenu, ampak po duhu in volji do življenja. Le tako bomo še naprej lučka upanja, ki iz tujine sveti v temno noč pod Triglavom.

REVOLUCIJA NA PRIMORSKEM

Ko govorimo o revoluciji, imamo največkrat v mislih dogajanja v Ljubljanski pokrajini, kjer se je revolucija najprej in najbolj razvijala in je zato zahtevala sorazmerno največ žrtev. O borbi na Turjaku in Grčaricah, o kočevskem „procesu“ in jelendolskih žrtvah vemo veliko podrobnosti. Zelo malo ali skoraj nič pa ne vemo, kaj se je v tistih težkih časih godilo na Primorskem. Primorci se o tem niso razpisali.

V vojaškem pogledu se revolucija na Primorskem vse do italijanskega razpada (8. septembra 1943) ni razvila. — Razlogov za to je več. Italijani so smatrali Primorsko za svoj teritorij, zato so tam neprimerno ostreje reagirali kot v Ljubljanski pokrajini, kjer so partizanom, razen ob prometnih žilah in večjih mestih, puščali proste roke. Tudi je partija imela v Ljubljanski pokrajini preveč dela z opozicijo dočim na Primorskem te skoraj ni bilo. Opozicija bi se na Primorskem kaj lahko razvila iz organizacije TIGR (Trst-Gorica-Reka), a se to ni zgodilo. Ta organizacija je bila med obema vojnama zelo močna in je delala na tem, da se Primorska osvobodi. Dobivala je podporo iz Jugoslavije. Znano je, da je kralj Aleksander v enem primeru tej organizaciji preskrbel dva vagona orožja. Pred leti je bilo v načrtu, da se o tej organizaciji predava v Dragi, a je Ljubljana to preprečila, ker, kar ni partijsko, ni vredno razprave.

Politično pa je bila partija v tem času zelo dobro organizirana. Podatki nakazujejo za čas pred laško kapitulacijo preko 200 terenskih odborov OF.

Ob kapitulaciji Italije je partija na Primorskem izvedla prevzem oblasti. To je bila za KPS generalna vaja za konec vojne. Prilike za to so bile na Primorskem ugodne: Italijani so odvrgli orožje in hiteli domov, ali pa so jih razorožili Nemci in poslali v nemška taborišča. Nemci so bili zelo maloštevilni in so držali samo Trst in progo Maribor-Ljubljana-Trst.

Na Primorskem je KPS delala pod krinko Narodno-osvobodilni svet. Partijski komite za Primorsko (PKP) in POOF sta pooblastila Svet, da je 11. septembra 1943 izdal odlok o mobilizaciji vseh moških od 18. do 45. leta starosti. V tem je vsa tragika tega početja; partija je ukazala mobilizacijo in vstajo, a ker je bila zakrinkana, je bila vstaja imenovana ljudska vstaja. Ker je tragično končala, so bili ljudje tega sami krivi.

Tedaj so na hitro izvedli tudi „volitve“, za katere so terenski odbori dobili sledeča navodila: **IZVOLITI JE TREBA LJUDI, KI SO SE DO ZDAJ IZKAZALI KOT ZANESLJIVI PRIPADNIKI OF.** Prav tako je PKP ukazal frontnim organizacijam KPS sklicevati mitinge, okrašene z rdečimi zastavami, srpom in kladivom; govorniki naj nastopajo v imenu

KPS in naj hvalijo Sovjetsko zvezo in njeno notranjo ureditev ter poudarjajo, da so Sovjeti najmočnejši zato, ker so njeni narodi srečni. Določeni delegati za kočevski zbor zaradi nemške ofenzive niso mogli na pot, so pa poslali zboru sledeče sporočilo: VNAPREJ PRISTAJAMO NA VSE SKLEPE ZBORA, JIH SPREJEMAMO IN POZDRAVLJAMO (Metod Mikuž, NOB III/58). Take poslance je imel „prvi slovenski parlament“.

V vojaški praznini, ki je nastala po kapitulaciji, je KPS s partizani držala vso Primorsko z Gorico vred; izvzet je bil le Trst in železniške proge. Oklicali so svobodno ozemlje, katerega Kidrič takole opiše:

- 1) Na ozemlju pokazati tip prave demokracije in zgled javne varnosti in reda;
- 2) očistiti ozemlje notranjih sovražnikov;
- 3) zaktivizirati ljudske množice, predvsem delavce in kmete.

Kidrič res ni mogel jasneje karakterizirati revolucije, kot jo je; saj je opustil vsako borbo proti okupatorju.

Že čez 10 dni so Nemci udarili. Posledice so bile strašne. Nemško poročilo, ki ga citira Mikuž, našteva:

- a) sektor med Gorico in Idrijo ... 1446 mrtvih, 3038 ujetih
- b) sektor okoli Čepovana 878 mrtvih, 1744 ujetih
- c) Brkini in Istra približno 900 mrtvih, 1200 ujetih

Pod c) so nemški podatki združeni s Hrvaško Istro in Reko. S tega sektorja poroča 71. divizija, da se je 1.000 slovenskih partizanov javilo za boj proti komunistom. Ljudje so trumoma bežali domov, rekoč, raje nas pobijte doma, kot da se borimo pod tako nesposobno komando. Morala je bila na psu. Pri Anhovem je pet Nemcev razbilo partizanski bataljon. Mikuž pravi, da je bilo dovolj slišati brnenje tanka in se je vse razbežalo. Tako je ta prvi upor, insceniran po zakrinkani KPS, stal naše primorske rojake nad 3000 mrtvih in 6000 ujetnikov, ki so bili odpeljani v Nemčijo, kjer so morali delati za nemški vojaški stroj. Bilo je dosti požganih vasi in ogromno materialne škode. Vojaško vzeto Nemci niso utrpeli nobene škode, 9000 za orožje sposobnih mož in fantov pa je bilo vsaj do konca vojne izgnanih, mnogo pa se jih ni nikoli več vrnilo iz taborišč. Glavni komisar Luka Leskošek je potem kritiziral, da je upor propadel, ker so preveč besede imeli malomeščanski in buržujski tipi. To je isti Leskošek, ki je še v pokoju imel dva mercedesa in dva šoferja; kar navadnim ofarjem ni všeč, ker je pač hudo priznati, da so bili za Partijo samo koristna budala in nič drugega.

Potem je vse od srede oktobra 1943 pa vse do začetka aprila 1945 na Primorskem vladalo nekako zatišje. Partija se je počutila trdno, poskus prevzema oblasti septembra 1943 je izvrstno uspel, kake močnejše opozicije KPS ni bilo. Narod, ki je bil na strani opozicije, je po groznem razočaranju v septembru 1943 nagonsko čutil, da ne more tvegati borbe na dveh frontah, to je proti komunistom in Nemcem; zato se je držal ob strani. Partija pa je nadaljevala s prisilno mobilizacijo, da spravi čim več mož-

kih v svoje vrste. Na svojem teritoriju je imela toliko sile, da je nekaj moštva poslala celo v centralno Slovenijo. Kakšne pomembne akcije proti Nemcem ni bilo; v glavnem nepomembne provokacije, za kar so potem Nemci iz najbližjih vasi ali ječ pobrali po 10 pa tudi po 70 ljudi in jih postrelili kot talce. Bilo je nekaj akcij proti domobrancem, ki so imeli samo 2000 mož in ki so po tragediji na črnem vrhu prenehali biti vojaški činitelj in so se v glavnem vrgli na narodno-kulturno področje. Nemci so od časa do časa uničili številne partizanske enote, toda to so bili bolj lokalni sunki. Z raznimi lokalnimi dogovori med partizani in Nemci so si Nemci zasigurali varnost železniških prog; zato niso čutili potrebe uničiti partizane. Zelo važna nenapadalna pogodba, ki je bila v korist vsem primorskim partizanom, je bila sklenjena z gen. Globočnikom v začetku julija 1944 in je bila s plakati objavljena celo v Postojni.

Zaradi zanimivosti je treba omeniti dva nemška pohoda iz tega časa. Gre za napad na Cerkno, o katerem Mikuž piše tole (NOB III/308): „šola za komisarje v Cerknem je zahtevala vojaško varstvo. 14. januarja 1944 je komandant korpusa izjavil, da boljše zaščite, kot jo ima šola, ni mogoče nuditi. Ena brigada je bila med Cerknem in Idrijo, dve sta obrnjeni proti Gorenjski in cela divizija proti Sv. Luciji. Kljub tej informaciji je bil sektor Cerkno-Idrija na dan nemškega sunka prazen. O tej spraznitvi ni nihče obvestil komande v Cerknem. Nemci so prišli v Cerkno povsem neopazeno, ni bilo čet in niti enega obveščevalca, čeprav so Nemci v Idriji javno napovedovali sunek v Cerkno. Nemci so bili celo brez vodnika; ob 4. uri zjutraj so na Otaležu spraševali, kje pelje pot v Cerkno.“

Obveščevalna služba 9. korpusa o napadu na Cerkno poroča: „Cerkno je napadlo 150 Nemcev iz Idrije preko Otaleža in Cerkljanskega vrha in so prišli v Cerkno z dveh strani. V Cerknem je bila komanda mesta s svojo četo in partijska šola s tečajniki, ki je imela 40 mož zaščite. Tečajniki so bili ob 8. uri zjutraj še v posteljah po hišah. 30. divizija je bila skoncentrirana na šentviški planoti, 313. pa med Novaki in Žirmi. V mestu je nastala zmešnjava in vsak je bežal, kamor je mogel. Vseh žrtev je bilo 43, vojaškega odpora ni bilo, na Nemce ni padel en strel. Tečajniki so se umikali po čistini in jih je samo na enem mestu padlo 40.“

Nemško originalno poročilo pa poroča takole (Vir: Geb. Jg. Btl. Heine 2/I/1944 188 Res. Geb. Div.): Ja poročilo: Dne 27. januarja 1944 se je ob 3. uri popoldne vrnila 2. kompanija s pohoda v Cerkno. Izgube sovražnika so 112 mrtvih, med njimi poveljnik bataljona in dva poveljnika čet, 5 ujetnikov in nad 50 ranjenih. Naše izgube: 1 mrtev, 1 lahko ranjen.

Poročilo le): brez posebnih dogodkov. Prilagamo zaplenjeni učni material banditov. Podpisan Hauptman in bataljonski poveljnik. Urad F NC 1: 070A, prispelo 31. januarja 1944.

Drugi vir: 188 rez. gor. div. poveljnik, dopis 41 St. Qu (7. 2. 1944) poslano armadni grupi v Zangen v zadevi 2. komp. bat. Heine, rezervni nadporočnik Teichmann. 2. četa bat. Heine je pod vodstvom rezervnega nad.

poročnika Teichmanna imela proti banditom izredni uspeh. Samo ta četa je do sedaj zabeležila 528 mrtvih banditov. Pohod v Cerknjo je bil kronan z izrednim uspehom. V Cerknem se je vršil tečaj za politične komisarje, ki ga je nadporočnik Teichmann popolnoma uničil. Ta velik uspeh pod težkimi okolnostmi je zasluga spretnega vodstva in napadalnosti poveljnika nadporočnika Teichmanna, ki se je že večkrat izkazal, in čete, ki je izredno borbeni.

Partijski komite je podal poročilo CK KPS dne 8. februarja, kjer obtožuje štab korpusa kriminalne neodgovornosti. V štabu in vodstvu tečaja so bili v zagati, grozila jim je po partizansko sumarična sodba in streljanje pred četami. Prizadeti so si hitro pomagali in poudarili, da so nujno „potrebni ostrejši ukrepi proti beli in plavi gardi“. Ker so bili v stiski, so na svečnico že aretirali 15 oseb, med njimi Ladota Piščanca in Ludvika Slugo, oba kaplana v Cerknem, in dve ženski. Naslednji dan, 3. februarja ob 7. uri zvečer so že padli strelji in 15 povsem nedolžnih ljudi je pod lažno obsodbo izdaje partijske šole z življenjem plačalo vojaško nesposobnost in nemarnost partizanske komande.

Vodstvo Partije je takoj čutilo, da so šli predaleč. Prof. Mikuž v NOB III/307 piše: „Likvidacija v Cerknem je bila razumljiva (da pokrije prave krivce), težko pa opravičljiva, saj je bila v neposredni zvezi z nemškimi pohodom v Cerknjo in koncem komisarske šole. Kardelj je poslal PK za Primorje 16. februarja 1944 posebno depešo, naj takoj prepove vsako likvidacijo brez obsodbe sodišča. O celi zadevi se je razprava nadaljevala še po vojni, ko je Andrej Kranjc, bivši častnik VOS v ljubljanskem časopisu objavil, da je bil izdajalec šole v Cerknem partizan, načelnik štaba Jernej Hrastnik. Sam A. Kranjc trdi, da Hrastnik ni imel nobenih zvez s skupino, ki je bila pobita 3. februarja 1944. Hrastnika so odkrili, ko je potem neke ženske skušal poslati poročilo gestapu o učinku nemškega napada na partijsko šolo. Pred leti je bila na občini v Idriji odbita prošnja, da bi oba duhovnika prekopal. Prav s tem dokumentiranim primerom bo zgodovina lahko obsodila vse odgovorne do najvišjih v CK KPS, ki tekom tolikih desetletij ne zmorejo toliko moralne moči, da bi priznali vsaj najmanjšo napako revolucije.

Drugi izvorni nemški dokument opisuje drugi pohod v Cerknjo, dne 2. februarja 1944. To pot so se jim partizani, ki so bili zopet v veliki premoči in na utrjenih pozicijah, postavili junaško po robu. Nemška enota je vdrla v Cerknjo in ga zasedla. Kljub vsemu odporu so bile nemške izgube samo 4 mrtvi proti 195 mrtvim partizanom.

Že iz tega dopisa je razvidno, da so naši primorski rojaki v revoluciji plačali strašni krvni davek. Vse to so potrpežljivo v upanju, da jim bo konec vojne prinesel svobodo. Doživeli so novo razočaranje. Kot vemo, sta bili Sloveniji priključeni samo slabi dve tretjini Primorske; vse pa je končalo pod še strašnejšo diktaturo komunistične partije, ker je veliko lažje trpeti pod tujcem kot pod peto lastnega brata.

Vsem,
ki so širom sveta z nami
v našem nenehnem boju za

BOGA – NAROD – DOMOVINO
ter bratom in sestram,
ki še ječijo v rdeči sužnosti,
naj novorojeni Človek-Bog

z blagoslovom božiča
nakloni toliko zdravja, sil in dobre volje,
da bi preko naše vztrajnosti v združenih naporih

NOVO LETO 1985
pomenilo tudi nov velik korak bliže k

S V O B O D I
želijo

Zveza, društva in glasilo TABOR

I. Vadjal

POTEZA

Čutim, kako mi je bolečina
zarezala novo potezo v obraz,
prav tako kakor če noža ostrina
zajedla bi vanj se narahlo, za las.

Čutim, kako v to potezo je zbrano
in peče me v njej vse nateklo gorjé;
kažem jo vsem kot razgaljeno rano,
tako si hladim jo in dobro mi dé.

Nosim jo, nosim sredi obraza
sredi vrvenja in hrupa sveta,
nihče ne izbriše mi tega dokaza,
kako nas zadela usoda je zla.

Pa čas ta prešel in gorjé bo minilo,
življenje bo nudilo novih dobrin,
ne bo pa obličje poteze zgubilo,
ostala bo brazda od nje za spomin.

Pač taki ljudje smo, da kadar trpljenje
nabere se v nas in ne najde poti
drugam, mu tedaj da obraz zadoščenje:
napetost se v novo potezo sprosti.

RESISTANCE INTERNATIONAL

Počasi, toda nezadržno, se totalitarni sistem bliža svojemu končnemu cilju — zavojevanju sveta. V zadnjih letih je zavladal v Vietnamu, Laosu, Kampučiji, Etiopiji, Angoli, Južnem Jemenu, Nikaragvi in zdaj v Afganistanu. Danes tudi neposredno ograža El Salvador, Tajsko in vrsto drugih držav.

V prihodnjih desetih letih, se bo Zahod morda še mogel uspešno izogniti odkritemu vojaškemu spopadu s svetovnim totalitarizmom. Toda, če bo odrezan od svojih virov energije in svojih življenjskih komunikacijskih linij, potem ne bo imel nobene druge alternative kot konfrontacija ali pa kapitulacijo.

Strategija modernega totalitarizma je jasna. Z grožnjo svetovne vojne hoče izsiljevati človeštvo in prisiliti demokracije na kolena, ne da bi se izpostavil nevarnosti takega konflikta. S to strategijo je totalitarizem že dosegel zmago v vojni za človekovo miselnost, z bitko za terminologijo. To pa je nadvse važna točka in lahko postane kritični dejavnik pri določanju toka dogodkov v prihodnjem desetletju.

Zavedamo se, da so v sedanjih okoliščinah, demokratske vlade iz političnih in gospodarskih ozirov prisiljene pogajati se s predstavniki totalitarnih režimov. Toda pri tem puščajo potlačena ljudstva njihovi usodi. Zato smatramo za svojo dolžnost pričeti direktni dialog s temi ljudstvi — mimo običajnih uradnih kanalov držav in vlad. Namen tega dialoga pa je: vrniti zaslužnjem narodom tisto, kar so izgubili — UPANJE, ki je resnično bistvo vsake svobodne eksistence.

V polni meri se zavedamo zapletenosti problemov pred katerimi stoji današnji svet — gospodarski zastoj s svojimi katastrofalnimi posledicami, razvojne težave Tretjega sveta in upad duhovnih vrednot med demokracijami — smatramo pa, da je v sedanjem tragičnem obdobju glavna nevarnost za svobodo v sovjetskem imperializmu, katerega proglašeni cilj je svetovna nadvlada.

Čeprav pa je naša glavna naloga boj proti sovjetskemu totalitarizmu, pa ni treba poudarjati, da bomo vselej pripravljeni podpreti tiste demokratične sile, ki se bore proti vojaški diktaturi ali civilni oligarhiji v državah z avtoritarnimi režimi.

Predstavniki širokega spektruma družbenih, političnih in verskih tokov med emigranti iz totalitarnih držav, smo se zato odločili ustanoviti RESISTANCE INTERNATIONAL, ki naj bi delovala kot enotna fronta proti nevarnosti splošnega podjarmljenja.

RESISTANCE INTERNATIONAL si bo prizadevala za uresničitev naslednjih nalog:

- ustanovitev neke organizacijske strukture za odpor med milijoni emigrantov po svetu;
- učinkovita koordinacija vseh akcij za obrambo pravic posameznika in narodov — političnih in humanitarnih — v vseh drža-

- vah, ki nasprotujejo totalitarni agresiji;
- pomoč in podpora, materialna in politična, demokratičnim silam v totalitarnih državah;
 - pomoč žrtvam diktatorskih režimov in zaščita pravic beguncev;
 - zbiranje in širjenje vseh informacij, ki prihajajo iz totalitarnih držav;
 - formulacija neke politične filozofije in novih akcijskih metod;
 - doseči, da jo bodo mednarodne organizacije priznale kot reprezentativno politično in javno ustanovo.

V teh težkih časih, ko se odloča bodočnost človeštva, pozivamo vse, ki cenijo vrednote svobode in demokracije, da se združijo in sodelujejo brez ozira na politične razlike.

Usoda nas vseh zavisi od naše edinosti v mislih in dejanjih.

Ad Hoc Komite:

Edvard Kuznecov, predsednik

Vladimir Maximov, izvršnih direktor

Armand Maloumian, glavni tajnik

Alexander Nissen, blagajnik

Še nekaj ob obiskih doma.

Zadnje čase je več naših rojakov, emigrantov iz leta 1945 prejelo odvetniška pooblastila in sklepe Temeljnega sodišča v Ljubljani, ki jim je te odvetnike postavilo za zagovornike „ex officio“ zaradi kaznivih dejanj, ki naj bi jih zagrešili med zadnjo vojno.

Obtožnica sama je juridični monstrum, ki samo dokazuje, da volk dlako spremeni, narave pa ne; dokazuje pa tudi infiltracijo Varnostne službe Jugoslavije v demokratične države, ki jo kot koristna budala trpé.

Obtožnica kot sodnijski akt sama dokazuje nespoštovanje, neupoštevanje človeških pravic do življenja in samega človeka, ki bi ga moralo sodišče braniti preden izreče obsodbo, in je v tem primeru samo verna nadaljevalka kočevskega procesa: uprizoriti pravno farso, na kateri bi ohranili videz pravnega postopka, obenem se pa poceni iznebiti svojih političnih in ideoloških nasprotnikov. Za mednarodno uporabo je bilo na kočevskem procesu „obsojenih“ 17 „narodnih izdajalcev“, medtem ko so na tistem in skrivaj pobili stotine nasprotnikov brez vsakega procesa. Tudi odvetnika „ex officio“ so jim dali, čeprav še naši viri to zmolčujejo: bil je to dr. Rus iz Novega mesta, ki je prav dobro vedel, kaj so storili s tistimi, ki smo jih odkopavali v Jelendolu in Mozlju samo par mesecev pozneje.

Sodne prakse pri vračanju in pobijanju domobrancev ne opazimo; razen nekaterih izjav, kot n. pr. odgovornega za državno varnost v Sloveniji v tistih časih, poznejšega generala Ivana Mačka — „Matijo“, Kardeljevega

svaka, ki je dopisniku časopisa „NIN“ izjavil, da pod 17 leti ni bil nihče kaznovan.

Partizanske „sodne“ prakse je bilo deležnih par tisoč domobrancev, ki so šli čez šentvid, ko so lahko skozi okno opazovali, kako tipkarice tipkajo na stroje brez papirjev. V teharskem taborišču je bil res ustvarjen videz nove ljudske pravice, ko so izpustili nekaj mladostnikov, ki so jih potem terenci med potjo in doma prosto pobijali.

Domobranci iz novomeških zaporov, ki so jih pobijali okrog Novega mesta (Ragov log in drugod), so je bili deležni samo po imenu, ker so bili zaprti na sodniji, pa so jih zaradi pomanjkanja vozil in rabljev morali pobijati po dva ali tri tovarnjake na noč.

Dojenčki na Jesenicah in v Teharjih, naloženi na lojtrske vozove, so bili deležni posebnega sodnega postopka za vojne zločine: pustili so jih umreti na soncu in mrazu od lakote in žeje pred očmi svojih mater.

Domobranci in pripadniki vojnih sil hrvaške vojske so bili deležni krajšega postopka v Kočevju: poklali so jih ali postrelili ali pa žive pometali v kraške jame.

Imel sem priliko opazovati „sodni postopek“ proti hrvaškim domobrancem in ustašem 14. in 15. maja 1945 pri Dravogradu: bil je zelo kratek in preprost zaradi velike množice in ker so jih pobijali na mestu. Zagrebali so tako žive kot mrtve v protitankovske jarke, ki pa niso mogli sprejeti tolike množine trupel in bodo ostali v spominu našega in hrvatskega naroda pod izrazom „zemlja pleše“, ker so se kmetje spomladi pritožili, da ne morejo orati zaradi tega, ker zemlja pleše, kjer so bila nagrmađena trupla, in so morali zemljo utrditi z apnom, čilskim solitrom in traktorji, katere so preskrbele občine.

Prostitucija slovenskih pravnikov in prava KP je dosegla višek, ne ker je sodelovala pri teh zločinih, ampak ker je molčala. Sedaj pa gre za nov poizkus sodelovanja, ki je slovenske pravnike in slovensko pravno prakso obremenil še bolj s sodelovanjem emigracije same. Tu ne govorim o načelih, o zvestobi načelom, o odpadnikih, o omahljivosti, neznačajnosti, kupljivosti, pljuvanju na nedolžne žrtve, ampak o sodelovanju obiskovalcev, ki na zahteve Varnostne službe, ki je ponižna in verna izpolnjevalka KP, spravljajo ob dobro ime, spravljajo v življenjsko nevarnost svoje sorojake z lahkomišelnimi izjavami in na račun dediščine, ki jih po zakonu pripada, s klevetami in zastonjskim in plačanim ovaduštvom.

Obtožnice, ki so jih letos dobili nekateri rojaki s pooblastilom odvetnika, ki naj bi jih branil, navajajo naj odgovore na obtožilni material, da jih bodo lahko zagovarjali.

K temu lahko pripomnim samo tole: Obtožnica sama nima nikakršne vrednosti, vsaj pravne ne; ima pa propagandistično, ker zamenjuje osebe, priimke, imena, datume, vojaške formacije, v katerih so obtoženci služili, se poslužuje za pravniško prakso nezadovoljivih in nedopustnih izrazov kot: nekdo, nekje, slišal sem, nekega partizana so ubili, nekega ruskega ujetnika so ubili, neugotovljenega dne, na neznanem kraju, neidentificiranega moške-

ga so ubili, neugotovljeni člani črne roke, neugotovljeni člani patrole, nepoznani poveljnik patrole itd.

Tožilstvo samo je predlagalo, da se preiskava izvrši brez zaslišanja obtožencev (Stalin jih je dal vsaj zaslišati), krajevno pristojnost pa so, čeprav so dejanja bila izvršena na drugem kraju in področju, prenesli v Ljubljano; seveda, kjer je sodna mreža KP bolj organizirana in razpolaga z več namišljenimi pričami, kjer se ji tudi ni treba bati razbremenilnih prič zaradi terorja.

Na utemeljen „sum“, kateremu so pomagali obiskovalci s svojo službo Varnostni službi in KP, naj bi se izrekli še sami obtoženci, kar bi dalo večji videz pravilnosti pravnega postopka.

Vrednost partizanske dokumentacije je zaradi povezanosti s KP in partizanstva podobna ničli, ker obstoji v vseh civiliziranih državah ločitev, neodvisnost med sodno, zakonodajno in izvršno oblastjo, le v državah s komunističnim režimom ne, kjer gre za sojenje KP svojih idejnih in političnih nasprotnikov, ne pa za sojenje zločincev.

Sklicevanje na Haško in Ženevsko konvencijo, ki naj bi jo podpisala Jugoslavija l. 1907, je potvarjanje zgodovine, ker takrat Jugoslavija sploh ni obstajala; prav tako je nična tudi trditev, da je današnja Jugoslavija pravna naslednica monarhične, kar so komunisti sami poudarjali in tudi izvedli v praksi preden je sedanja Jugoslavija sploh nastala. Če jo je priznala Rusija, je to bilo precej pozno, pošiljanje vojaških misij in pomoči pa nima pravnega značaja, ker so bile sprva samo opazovalnega in informativnega značaja, če pa so svoj namen zlorabile, ker so bile plačane od jugoslovanskih komunistov, ali ker so bile ideološko ali propagandistično preusmerjene, bi seveda morale odgovarjati pred svojimi vladami. (V to vrsto spadajo požrtije Randolfa Churchilla v Beli krajini, seksualne in homoseksualne orgije prav tam, nagrada italijanskemu gen. Raunikarju, poveljniku divizije „Aqui“, nagrada Luisu Adamiču, gen. Fitz Royju Mac Leanu, darila italijanskim zasedbenim generalom, njihova pomilostitev za zločine storjene na slovenskem ozemlju, zamena Koroške za slovenske, hrvatske, srbske in črnogorske protikomunistične sile itd.)

Mislim, da tako gledanje na obisk v domovini ni preveč zgrešeno, in da bi bilo dobro, ko se povratniki vrnejo, da bi napravili splošno izpraševanje vesti: temu sem vzel čast, temu sem napravil razprtijo v družini, tega sem oblatil, za prodajo onele njivice sem moral ovaditi krivično tega in tega, tega sem krivično obdolžil, onega sem spravil ob državljanske pravice, onemu odžrl dediščino.

Nekatere obtožnice datirajo od leta 1945. druge od l. 1947-48; spopolnitev in razširitev obtožnic se je v nekaterih primerih naredila l. 1981—83, druge, se zdi, da so še v teku. Odvetnik daje točne datume, vendar, ker gre lahko za dezinformacijo, sem se pozanimal za ljudi, ki so se tista leta mudili v domovini, in od štirih datumov iz policijskega centra tako čudovito sovpadajo, da lahko rečemo, da KP emigracijo pokopava s pomočjo emigracije.

Omenim pri tem samo še to, da ta zapis nima nič opraviti z obiskom

dr. Šuštarja v Argentini, kjer nas je vabil k obisku domovine. Vsi se zavedamo, da smo Slovenci, da smo dolžni ohraniti vero in jezik, narodno zavest, kulturne dobrine, ki jih je ustvaril naš narod tekom stoletij, in ki so bile s prihodom komunistov na oblast uničene. Zavedamo pa se tudi, da moramo vse to zapustiti našim otrokom. Zato emigracija ne samo, da ne odsvetuje ali preprečuje obiskov domovine svojim otrokom, ampak jih mora pospeševati, da bodo videli domovino svojih očetv; opozoriti jih pa mora na nov način KP, njene Varnostne službe, na njeno taktiko, s pomočjo katere naj bi se emigracija sama zadušila.

Tiste, ki pomagajo s svojimi obiski KP, Varnostni službi in novi protistuirani pravniški praksi, smo dolžni opozoriti, da Bog ne plačuje samo vsako soboto, ampak vsak dan. Naj pogledajo po svojih družinah in bodo to lahko videli, ker občutili so že prej, in si bodo marsikaj lahko razložili. Sapiienti sat!

Tine Debeljak ml.

Kontrarevolucija v kulturi

Novi glavni urednik buenosaireške „Svobodne Slovenije“ po smrti Miloša Stareta — Tine Debeljak mlajši je v številki z dne 4. oktobra 1984 napisal svoj prvi uvodnik, ki ga zaradi aktualnosti prinašamo tudi mi za naše bralce.

Kakor govori znani pisatelj Jože Javoršek v eni svojih zadnjih knjig „Adamovo jabolko“, mu je nekoč omenil Kardelj, da se bo v Sloveniji začela kontrarevolucija na kulturnem področju. Mnenja je bil, da se bodo prvi dvignili proti novemu komunističnemu sistemu literati in drugi kulturni delavci.

Javoršek je bil takoj soglasen. Seveda, je pisal, pri nas se je protirevolucija začela s Kocbekovim delom „Strah in pogum“ ter se je nadaljevala z drugimi oporečniki v literaturi, kot Zupanom, Kermavnerjem, itd. On — to je Javoršek — je vedno razkrinkaval vse te in take desvicije, ki nastopajo proti novi družbeni ureditvi.

Mislimo, da je imel Kardelj kar prav, ko je govoril o tem. Gotovo ni mislil na nasprotnike od zunaj, protikomuniste ali demokrate, ki so bili vedno proti marksizmu in so tudi sedaj, ampak na oporečnike, ki so vstali znotraj sistema, celo znotraj partije. Res je, da je bil Kocbek eden prvih sopotnikov, ki je sicer skromno pokazal, da so bili partizani tudi ljudje, z napakami in dvomi. Z našega stališča ni bilo to ravno veliko, a doma je „Strah in pogum“ dvignil veliko zanimanja in prahu. In ta njegov pogled na partizanstvo so danes prešli mnogi pisatelji — Zupan, Snoj, Torkar, itd., ki že odprto pišejo o negativnih straneh in posledicah parti-

zanstva. Tako, da je v Zagrebu celo izšel že neke vrste indeks prepovedanih knjig, ki nastopajo proti „samoupravni“ družbi. Po dolgi borbi je zaživela Nova revija, ki nastopa samostojno, se navdušuje za Kocbeka in piše o marsikaterem tabuju, o katerem se drugače ne sme doma govoriti. Ne nastopa samo proti stalinizmu, že govori proti leninizmu. In Celovski zvon, ki prihaja v matično Slovenijo in nastopa proti marksizmu! Primerjajmo študentsko Tribuno, o kateri smo pisali v prejšnji številki Svobodne Slovenije!

In še in še! Res je videti, da si doma največ upajo besedni ustvarjalci. Sicer pa je to že star pojav, ni samo nekaj posebnega, kar bi zraslo v Kardeljevi glavi. Saj so v zgodovini vedno bili filozofi in pisatelji tisti, ki so sprožili nove ideje — dobre ali slabe — in ki so se uresničile šele veliko pozneje, morda po stoletjih.

In zakaj to? Verjetno odgovor ni težak. Umetniki so po naravi svobodoljubni in si ne puste diktirati. Vendar so dobri analitiki družbe, v kateri živijo, po drugi strani pa imajo bogato fantazijo in z njo korakajo pred bolj počasno in kritično množico. In še to: svoje mnenje lahko zavijejo v bolj literarno obliko, ki ni tako določna; tudi nimajo odgovornosti za dejanja ali nehanja političnega dela, strank in aktivistov. Njih svet je osebni svet idej.

Saj vemo, da je pri nas že pred vojno živel marksistična in komunistična ideja pri marsikaterem pisatelju — primerjajmo Prežihna, Kozaka, itd. Tudi Kocbek je imel svoj delež pri tem.

Zato ni čudno, da so se tudi prav literati sedaj osvestili in začeli bolj kritično gledati — in tudi pisati — na izvor in slabosti komunističnega sistema. Saj vemo, da opozicionalni politiki nič ne dosežejo doma, ker so pod kontrolo in jim država ne dopusti nič. Kot se vidi, je pritisk na umetnike manjši in cenzura ni več zmožna popolnoma utišati njihove glasove, kakor je bila na primer zmožna zapreti usta Kocbeku v petdesetih letih.

Kam bo peljal ta razvoj? Čutimo, da partija spet hoče napeti vajeti in speljati idejni voz v stare kolesnice. Grozi s tajno policijo in drugimi „administrativnim“ ukrepi, toda mislimo, da na dolgo roko tu ne bo uspeha. Sveži vetrovi so našli razpoke v partijskem oklepu. Ne smemo misliti, da so domači oporečniki in uporni pisatelji popolnoma našega mnenja in idej. Vendar pa imajo vsaj eno bistveno zdravo idejo, ki je lahko z našo sorodna — priznavajo in izvajajo pravico do drugačnosti. S tem, da nekdo misli drugače kot partija na vladi, še ni izdajalec ne naroda ne „delavskega razreda“. Morda je po komunističnem kriteriju protirevolucionar, to ne briga ne nas ne pisatelja. Oni pišejo, ker jim narekuje spoznanje. Imajo pogum, da povedo svoje mnenje, čeprav ni „na liniji“. Ne vedo oni in ne vemo mi, kaj bo v svojo obrambo odločila partija, a smo prepričani, da se ideje ne morejo pobiti in da je morda drobna knjiga Balantičevih pesmi režimu bolj nevarna kot bombe in razrvana ekonomija.

KAKŠNA REHABILITACIJA?

Zadnje čase je v tisku iz domovine vse pogostejša beseda — rehabilitacija. Zdi se, da se je med ljudmi pričelo širiti spoznanje, da med vojno ni bilo vse tako, kot opisuje uradna zgodovina; da ni šlo za partizanske „viteze“ na eni strani in belogardistične „krvoloke“ na drugi, temveč, da je resnica nekje na sredi, če ne celo dalj od partizanske verzije kot od „belogardistične“.

Nekdo je tudi vrgel med ljudi izjavo, da bi bilo treba nekje v Sloveniji postaviti „spominsko obeležje“, kjer bi se lahko določeni Slovenci spominjali tistih, ki so „padli za domovino“ na strani „kontra-revolucije“. Neomarksistična „Nova revija“ je razpravljala o možnosti ali nemožnosti „rehabilitacije“ škofa Rožmana in slednjič, kot prvi konkretni odstop od stare partijske linije, je bila izdana Balantičeva pesniška zbirka „Muževna steblika“, ker so slovenski literati, ali vsaj neodvisni literati, le prepričali uradne kroge, da Balantičeva poezija ni „nikamor emigrirala“, da v resnici ni napisala ene same pesmi, ki bi si jo lahko „bojevitih belogardizem“ zapisal na svoje zastave, temveč, da je bil pesnik po božji volji.

Partiji vse to seveda ni všeč in tu se zdaj pojavi beseda — rehabilitacija. Za partijske kroge pa pomeni ta pojem — „razvrednotenje narodno-osvobodilne borbe“, se pravi, razvrednotenje partizanske dejavnosti med revolucijo. Prizadeti so torej predvsem borci, stari partizani. Na njihovem letošnjem zasedanju v Ljubljani je o tem spregovoril Janez Vipotnik:

„Naša organizacija,“ je dejal, „mora nenehno ustvarjati vzdušje za pravično oceno našega zgodovinskega deleža, zavračati vse poizkuse razvrednotenja narodno-osvobodilnega boja, pa naj gre za razne verbalne izpade, ali za sistematično prizadevanje za ‘čisto resnico’. Slabo in zaskrbljujoče bo, če bo spopad s temi pojavi slonel somo na naših ramenih, če se bomo morali borci sami spopadati s tistimi, ki skušajo iz narodno-osvobodilnega boja izbrisati temeljne človeške in moralno-politične vrednote in jih nadomestiti s slabostmi in stranpotmi, KI SO NAS V BOJU RESNIČNO SPREMLJALE.“ (Poudarek naš)

Vipotniku torej pomenijo razni „verbalni izpadi“ ali pa „sistematično prizadevanje za čisto resnico“ — razvrednotenje narodnoosvobodilnega boja, proti kateremu se je treba boriti. Priznava pa, da so ta boj spremljale tudi slabosti in „stranpóta“.

Temeljne človeške in moralno-politične vrednote narodnoosvobodilnega boja je torej treba primerjati s „slabostmi in stranpotmi“.

V čem so temeljne človeške vrednote partizanskega narodnoosvobodilnega boja? Najbrž v tem, da so v času tega „boja“ v resnici prenašali določene težave, pomanjkanja, strah, bolečine ali celo smrt. Če pri tem jemljemo v poštev predvsem tiste partizane, ki so „šli v hribe“ z iskren-

nim prepričanjem, da se bore za svobodo svojega naroda, potem s temi „temeljnimi človeškimi vrednotami“ ni kakšnih posebnih težav.

Pojavijo pa se pri pojmu „moralnopolitične vrednote“. Sama po sebi nam ta skovanka ne pove dosti, kvečjemu nam prikljče v spomin bridke izkušnje s politiki vseh vrst, ki jim je bila „morala“ samo plašč, s katerimi so prekrivali svoje različne ambicije. „Moralnopolitična vrednota“, kot jo najbrž razume tudi Vipotnik, pa naj bi bila v tem, da je bil ta narodnoosvobodilni boj moralno in politično upravičen, torej nekaj vzvišenega, česar ni mogoče „razvrednotiti“. Pa vendar vemo iz izjav neštehtih partijskih ljudi, počenši s Kardeljem, da je imela partija od vsega začetka namen omogočiti, da osvobodilna vojna „preraste“ v družbeno revolucijo, ki naj bi se končala s popolno preobrazbo slovenskega narodnega značaja. To pa seveda pomeni, da so bile njene prvotne izjave in še bolj izjave takomenovane Osvobodilne fronte — LAŽNIVE in torej NEMORALNE. Politične pač, to so bile: trditi eno in prizadevati si za nekaj drugega, je gotovo neka vrste politika; toda to je nepoštena, NEMORALNA politika. V letih 1942-1945 so z vseh strani padale izjave in obljube, da Osvobodilna fronta nima namena uvesti komunističnega sistema, in da samo „nesebično“ nudi svoje izkušnje na voljo trpečemu narodu in vodi „narodnoosvobodilni boj“, potem pa bo narod sam odločal o svoji usodi.

To pa nas že tudi pripelje do prve „slabosti“ teh njihovih prizadevanj. Bila so (na ravni odločujočih) neiskrena, nepoštena in nemoralna. Ta neiskrenost, nepoštenost in nemoralnost pa je potem vodila na „stranpota“. Nikjer na svetu si namreč narodne „osvoboditve“ ne predstavljajo tako, da bi bilo treba za njeno uresničitev neusmiljeno poklati vse, ki si jo drugače predstavljajo. In potem tak zločin prikazovati kot kaznovanje „narodnih izdajalcev“, pomeni posluževati se novih, nepoštenih in nemoralnih sredstev za prikrivanje zločina, ki mu tudi v zgodovini drugih narodov le redko najdemo primere.

Če namreč upoštevamo, da je bilo poklanih 12 tisoč oboroženih nasprotnikov „narodnoosvobodilnega boja“ in da se jih je približno enako število na en ali drug način rešilo te „kazni“, pa da je za vsakim stal en sam človek, ki je enako mislil, potem postane popolnoma očito, da ne gre za kakršnokoli „izdajo“, temveč za delitev celotnega naroda na dva dela, katerih vsak si po svoje predstavlja bodočnost. V nasprotnem primeru bi moralo biti komunistične veljake sram, da pripadajo narodu, ki je rodil tolikšno število izdajalcev take stopnje, da jih je bilo treba neusmiljeno in nemudoma pokončati, čim so prišli v roke „pravice“.

Pravica ima čisto določena pravila. Pravica ima vselej zavezane oči: za njo veljajo samo dejstva: to je obtožba, to je zagovor, to je razsodba in to je kazen. Če pa se pravica postavi na eno stran, če si jo prilasti en sam človek, ena sama stranka, potem se spremeni v KRIVICO. Te pa se vsak človek boji, najbolj pa tisti, ki jo zagreši. In v tem je razlog, zakaj še danes po štiridesetih letih ne slišimo iz domovine drugega kot

neko pridušeno momljanje o „slabostih in stranpoteh“, o „določenem številu izdajalcev, ki so bili najstrožje kaznovani“, pa o možnosti, da je bilo vmes tudi „nekaj nedolžnih“ itd., itd. In v tem je tudi razlog, zakaj se vsak poizkus „rehabilitacije“ zavrača kot razvrednotenje narodnoosvobodilnega boja. Kakšno razvrednotenje? Kakšna rehabilitacija?

Če je kdo „razvrednotil“ narodno osvobodilni boj, so ga razvrednotili ljudje, ki so maja in junija leta 1945 dokazali, da so poživljeni fanatiki, ki so pijani zmagoslavja zabredli v potoke bratske krvi in jih je še danes sram priznati, kaj šele obžalovati ta zločin!

In če je komu potrebna „rehabilitacija“, potem gotovo ni potrebna ne škofu Rožmanu, ne pomorjenim domobrancem, ki so se očistili kakršnekoli tragične krivde v lastni krvi v Kočevskem Rogu in pri Teharjih, temveč je potrebna ljudem, ki so to kri prelili in potem na njej pričeli graditi nekakšen „nov“ svet, pa se jim je zdaj pričel sesedati.

Rehabilitacija da; najprej pa je potrebno priznanje krivde. In če ga ne bo, ga bo dosegla — zgodovina!

SEPTEMBER 1943

Grčarice – Turjak

BOJI ZA TURJAK

(Povzeto po knjigi:

Stane Kos „Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941—1945, I. del

(Nadaljevanje)

Še dopoldne ali zgodaj popoldne je prišel iz Ribnice v Videm Blatnik. Ker ni našel tam Dežmana in drugih poveljnikov, se je odpeljal naprej na Turjak. Pri Rašici je naletel na partizanski tank. Uro ali dve za Blatnikom je prišel na Turjak tudi kap. Fajdiga. Tam se nahajajočim poveljnikom sta povedala, da sta videla razbite Grčarice. Od njih so kmalu zvedeli vsi oficirji in vojaki v Čretežu in na Zapotoku.

Stabu 14. divizije, ki je že prejšnji dan zahteval od protikomunističnih enot popolno predajo do 12. septembra ob 3 uri popoldne in pridružitve NOV, sta Cerkvenik in Malovrh napisala odgovor: „...smo Slovenska narodnoosvobodilna vojska v sestavi Jugoslovanske armade in delujemo po navodilih zavezniških štabov, s katerimi smo v dnevnem stiku...“ Cilj te Slovenske vojske je „borba za osvoboditev Slovenskega naroda od vseh tlačiteljev... Orožja ne bomo odložili, ... pričakujemo in upamo, da bo možno ustvariti lojalno sodelovanje... odredite v okviru svojega poveljstva vse potrebno, da ne bo prišlo do nepotrebnih spopadov z oddelki naših brigad... Mi smo dali povelje, da naši oddelki ne napadajo Vaših, dokler se ne uredi medsebojni odnosi. To povelje ne velja za primer napada z

Vaše strani, ker nam je v prvi vrsti na tem, da zaščitimo svoj narod, zato nas veseli Vaša pripravljenost za sestanek. Sestanek bi se mogel vršiti jutri 13. IX. ob 11 uri dopoldne na Kureščku... Z Bogom za narod!
— Poveljnik: Triglav 1. r.“

Ta dan se je ustavil glavni dotok vaških stražarjev na Turjak. Popoldne je prišel Ljubljanski četniški odred. Proti večeru in že v temi so dospеле združene posadke iz Dobrepolj, ki so bile do konca največja skupina na Turjaku, in del posadke iz šentjurja. Skupaj z vaškimi stražarji so se zatekli v grad tudi nekateri nevojaki (župnik in bivši poslanec Karel Škulj, prof. Stanko Petelin z ljubljanskega učiteljskega, zdravnik dr. Kožuh in sodnik dr. Zalokar iz Vel. Lašč) ter 26 duhovnikov in bogoslovcev. Tiste tri dni je šlo skozi turjaški grad vsega skupaj približno 1600 ljudi.

Po prihodu podpolk. Dežmana na Turjak (okrog 2 ure popoldne) so se tam zbrali k posvetu častniki vaških straž (Bajec, Bitenc, Kadunc, Miklič, Perné, Žuraj), aktivni oficirji (Dežman, Debeljak, Drčar, morda tudi Fajdiga in Tomic), duhovniki (Škulj, Blatnik, Malovrh, Lavrih, Mavec) in civilisti (župan Paternost, dr. Kožuh dr. Arko, in vodilni član kluba Straže Casar). Pri pogovoru ni bilo stot. Cerkvenika, ker je bil tedaj na Zapotoku.

Kap. Debeljak je načel vprašanje poveljstva. Povedal je, da je vrhovni komandant Jugoslovanske vojske v Sloveniji maj. Novak, on, Debeljak pa njegov namestnik. A ker je tu navzoč podpolk. Dežman, ki je po vojaški stopnji višji od njega, prepušča Debeljak vrhovno poveljstvo njemu. Tega Debeljakovega predloga poveljniki vaških straž niso sprejeli: pri večini Debeljak ni užival zaupanja, Dežman pa je bil razen ribniškim praktično nepoznan. Slej ko prej so priznali Cerkvenika, ker je bil Peterlinov namestnik. Zato ni bilo tedaj nikakršne krize poveljstva.

Dalje so razpravljali o zvezah z Ljubljano in inozemstvom. Ugotovili so, da ima radiotelegrafist precej brzozjavk od Mihajlovića in od jugoslovanske vlade v Kairu, ne more pa jih razbrati, ker ima ključ za šifre maj. Novak v Ljubljani.

Podpolk. Dežmanu se je zdelo, da je na gradu preveč vaških stražarjev, zato je precej temperamentno povedal — verjetno celo večkrat —, da je treba grad izprazniti, ker da ga pred topovskim ognjem ni mogoče braniti. Stot. Cerkvenik je grad izpraznjeval že dva dni, saj je pošiljal moštvo in vojaški material na Zapotok.

Pozno popoldne in proti večeru so zapustili turjaški grad podpolk. Dežman z ribniškimi vaškimi stražarji in četniška skupina. Deloma so ostali pri Čretežu, ki ga od Turjaka loči dolinica, delno pa prišli na višje ležeči Zapotok. Tja so prišle tudi vaše straže z Velike Slevice in Karlovice, iz Roba, z Velikih Poljan, od Sv. Gregorja in morda nekaj vaških stražarjev iz Sodražice. Na Čretežu in Zapotoku se je do poznega večera nabralo blizu 800 mož: 700 vojakov in 100 civilistov. Na Turjaku pa je ostalo okoli 700 vojakov in več deset civilistov.

Na Zapotoku je Cerkvenik ustanovil 2. in 3. bataljon a poveljnika

le-teh nista bila dobra vojaka. Načrtovan je bil tudi 4. bataljon, ki pa ni bil formiran.

Po skupnem posvetu na Turjaku so imeli tam pogovor še poveljniki vaških straž, predvsem tisti, ki so ostali v gradu do konca.

Po odhodu polovice moštva od tam se je začelo med vaškimi stražarji na gradu navduševanje za branitev Turjaka, češ da je s svojimi trimetrskimi zidovi nezavzet, pa da imajo municije, hrane in vode za mesec dni. Začela se je rojevati misel na slovenski Alcázar, ki je postal zadnje dni na Turjaku skoraj geslo.

Pri enem od pogovorov — eden od preživelih trdi, da so se vršili pogovori celo popoldne in večer — so poveljniki vaških straž sklenili, da je treba o položaju obvestiti podpolk. Peterlina in čakati na njegova navodila. S to nalogo naj gresta v Ljubljano kurirja. Dokler navodil ne bo, naj skuša Blatnik pregovoriti partizane v Velikih Laščah, da operacije v smeri proti Turjaku odložijo. Takšno upanje je bilo kajpada naivno. Poveljniki so sklenili, da je treba boj nadaljevati in preprečiti partizanski pohod na Ljubljano. Borci naj takoj zasedejo položaje proti Sv. Ahacu in proti Rašici in Velikim Laščam.

Blatnik je odšel v Velike Lašče in partizanskemu vodstvu sporočil, da na Turjaku čakajo navodil iz Ljubljane. Blatnik je smel nazaj na grad s partizanskim pozivom vaškim stražarjem, naj se pridružijo partizanom, ker da gredo ti proti Trstu. To je bila seveda prevara.

Dva motorista sta s Turjaka odpeljala Franca Cesarja in dr. Ludvika Arka proti Ljubljani, da se pogovorita s Peterlinom. Na Škofljici so jih ustavili terenci. Ker je Casar skušal pobegniti, „so ga trije pijani partizani postavili za dvorišče Robežnikove gostilne ob zid in ga ustrelili.“ Dr. Arka in oba vozača so partizani odpeljali v Grosuplje in potem naprej v zapore v Trebnje. Dr. Arka so ustrelili pri Novem mestu. Na Turjaku so na Peterlinova navodila zaman čakali.

Od tega dne je bila kurirska zveza z Ljubljano pretrgana, vsaj še naslednji dan pa je ostala radijska.

PONEDELJEK — 13. september

Že ob 6. uri zjutraj je začela Turjak napadati Tomšičeva brigada. Ker je začela ta kmalu obkoljevati Zapotok in Veliki Osolnik, je popoldne prišla iz Velikih Lašč in udarila na Turjak Prešernova brigada iz 14. divizije. Brigadi je poveljeval Dušan Švara-Dule, ki mu je bil dodeljen načelnik štaba 14. divizije Pero Popovoda. Pred Turjak so poslali še bataljon Gradnikove brigade, tako da je vsega skupaj napadalo 1200 do 1500 partizanov. Med njimi je bilo nekaj Italijanov in večje število mobiliziranih prejšnjih vaških stražarjev. Borci s Turjaka so napadli prve italijanske tovarnjake pri Rašici južno od Turjaka. Boji so v presledkih trajali ves dan.

V spremstvu močne patrole so prišli s Turjaka na Zapotok dr. Blatnik, por. Bitenc in zdravnik dr. Lavrič. Cerkveniku so sporočili, da

so borec na Turjaku odločeni ostati v gradu, ker da bo grad zdržal vsak napad. Po tem sporočilu je štab na Zapotoku usmeril vso skrb v to, da bi pripravil turjaške borce, da grad izpraznijo.

Cerkvenik, Malovrh, bivši kurat Mavec, Blatnik in telegrafist Božnar so se dopoldne odpravili na Kurešček k predlaganemu pogovoru s partizani. Ko so se jim partizanski parlamentarci približali, so vaški stražarji na svojo roko odprli nanje ogenj — zato do pogovora ni prišlo. Nad tem dejanjem vaških stražarjev je bil Božnar zelo nevoljen.

Zgodaj popoldne so odšli z močno patrolo na Turjak France Malovrh, zdravnik Kožuh — da ne bi bil grad brez zdtavnika — in Mavec, z namenom, da bi borce na gradu prepričali, naj se z gradu umaknejo. Malovrh jih kljub dvodnevnem pregovarjanju ni mogel pripraviti do tega. Poveljniški kader je jel razpravljati, ali je umik res že nujen. To oklevanje poveljnikov in partizansko obkoljevanje je načelo morálo turjaških borcev.

Istočasno je poslal Cerkvenik 3. bataljon, ki mu je poveljeval Pirih, na položaje jugovzhodno od Zapotoka v vas Osredok. Tam naj bi bataljon preprečil partizanske premike od Velikih Lašč proti Ižanskemu, še posebej pa naj bi zasedel Veliki Osolnik, da bi z njega obvladal cesto Rašica-Turjak, onstran ozke podturjaške doline.

V Ljubljano je Cerkvenik sporočil, da vaški stražarji na Turjaku sestavljajo brigado Krim in da jim je postavil za poveljnika Franceta Malovrha, za njegovega pomočnika pa poveljnika škocjanske vaše straže Franca Žuraja-Žlendra, dokler ne bo Peterlin drugače odredil. Vprašanje je, če je to pismo v Ljubljano sploh prišlo.

Ko je prispel podpolk. Dežman na Zapotok, je postalo celo tistim, ki so se še dopoldne ogrevali za to, da je postal on vrhovni poveljnik, ker so ga od prej poznali, jasno, da to ne prihaja več v poštev: mož je postal precej živčen in vznemirljiv. Tudi civilisti so bili za to, da ostane poveljnik Cerkvenik, dokler ne odloči Peterlin drugače.

Turjaški borec so na grajskem marofu, pristavi, ob glavni cesti napadli partizanske tovornjake in brigado, ki je napadala grad. Dva tovornjaka so zaplenili, brigado odbili, nekaj partizanov ujeli in jih zaprli v grad.

Partizani so popoldne udarili na vaše stražarje, ki so se nahajali okoli gradu, od jugovzhodne strani, od Rašice. Ko je padel komandir prejšnje turjaške vaše straže, so se ostali borec razbežali — pod noč so se potem le s težavo prebili v grad. Partizani so zatem začeli vkopavati okoli gradu minomete, bolj daleč pa topove. Vedno več je bilo italijanskih oklopnikov, iz njih so partizani skoraj docela obvladovali dohod v grad. Edina prosta pot vanj je bila le še iz male doline na jugozahodu. Partizani so začeli grad obstreljevati z minometi. Nekaj min je padlo na grajsko dvorišče. Branilci so odgovarjali prav tako z minometom.

Proti večeru je poslal Cerkvenik posebno patroljo v Ljubljano. Ta je prišla le do Iga, naprej v Ljubljano je pa poslala zanesljivo žensko. Pa-

trulja se je morala zaradi partizanske nevarnosti vrniti na Zapotok, šepreden se je kurirka vrnila iz Ljubljane. Patrulja je prinesla na Zapotok samo vest, da so partizani zajeli na Škofljici nekega kurirja in ga ustrelili.

Po večernem posvetu s štabom je poslal Cerkvénik z Zapotoka na Turjak sla s sporočilom Malovrhu, da je Debeljak opazil v smeri Škofljica-Turjak motorizirano kolono, o kateri misli, da so Nemci (dejansko so bili partizani), da je o celotnem položaju obvestil Mihajloviča, da skupina vaških stražarjev prodira proti Osolniku, da naj se tja skuša za vsako ceno prebiti v majhnih skupinah tudi del borcev s Turjaka in da ga naj Malovrh takoj obvesti, kako je v gradu. Sledi.

NAŠI MRTVI

P. Ciril Petelin – umrl

Po daljši bolezni je 16. oktobra 1984. umrl v Buenos Airesu duhovnik p. Ciril Petelin.

Rodil se je l. 1910. v Ribnici na Dolenjskem. Še mlad je vstopil v samostan cistercijancev v Stični, kjer je dovršil gimnazijo in nato teološko fakulteto v Ljubljani. V duhovnika je bil posvečen l. 1933 in je kot duhovnik bil v samostanu v Stični do konca zadnje vojne. Kot begunca ga srečamo v Avstriji, od koder je l. 1949 emigriral v Argentino. Bil je hišni kaplan pri sestrah sv. Jožefa v Buenos Airesu in je poleg tega pomagal tudi v slovenskem dušnem pastirstvu.

Pokopan je na pokopališču Flores, a pogrebne obrede je izvršil delegat msgr. Anton Orehar v spremstvu številnih duhovnikov.

Pokojnega p. Cirila Petelina se hvaležno spominjamo za njegovo delo, ki ga je opravil pri gradnji slov. Zavetišča Dr. Gregorija Rožmana. Z njegovim posredovanjem je bila darovana večja količina gradbenega materiala za gradnjo Zavetišča.

Naj mu bo Bog dober plačnik!

Sorodstvu naše globoko sožalje!

Rudiju Keršiču v spomin

24. septembra 1984 je v San Justu pri Buenos Airesu po daljši bolezni umrl soborec Rudi Keršič, star komaj 61 let. Naslednjega je bil pokopan na pokopališču Villegas, kjer skupno z mnogimi znanci sedaj čaka vstajenja.

Bil je še mlad dijak v Kočevju, ko sem ga spoznal, a že takrat je bil

v protikomunističnih vrstah. Srednjo šolo je končal v Ljubljani ter tam tudi pričel visokošolske študije. Vojna vihra mu je načrte prekržala — med prvimi je odšel v internacijo. Nato ga najdemo med člani ljubljanske policije, od koder je prešel v domobrance. Ob umiku na Koroško je preprečil predažo dela kolone, v kateri je bilo še več soborcev, ki so mu gotovo še danes hvaležni, da so srečno prišli na Koroško in se rešili. Del te skupine je bil nato prepeljan v Italijo.

Še pred koncem vojne se je poročil z Anico Knific, ki je že pred tremi leti umrla tu v Argentini.

Po begunskem življenju v Italiji se je z družino priselil v Argentino, si z mnogo truda in naperi ustvaril prijeten dom v San Justu, kjer je tudi bil delaven član „Našega doma“. Bil je član in odbornik Zavetišča Dr. Gr. Rožmana.

V domovini žalujejo za njim njegova mati in sestra z družino, v Argentini pa štirje sinovi.

Pokojnega Rudija bomo ohranili v hvaležnem spominu, preostali žalujoci družini pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Dušan D.

IZ DRUŠTEV

Domobranski banket

Naša organizacija v Torontu je tudi letos na prvo soboto v oktobru pripravila svoj tradicionalni domobranski banket. Kljub temu, da smo naslednji ponedeljek praznovali zahvalni dan, ko mnogi odidejo zapirat svoje letne hišice, je bila udeležba kar zadovoljiva. Imeli smo goste iz Clevelanda, Ohio, iz Montreala, St. Catharinesa, Guelpha, Hamiltona, Arnpriorja in drugod. Največ jih je seveda bilo iz Toronta in okolice. Resnici na ljubo je treba zapisati, da se staramo marsikoga že ni več med nami, nekateri se pa tudi odmikajo. Kolikor pa jih po naravnem zakonu ali pa po človeški slabosti izgubimo, toliko in še več pridobimo mladih, ki dobro vedo, za kaj smo se mi borili in so ponosni da so Slovenci. Lepo je slišati, ko ti mladenič ali mladenka reče, da „domobranskega banketa ne sme zamuditi“. In so tudi pripravljeni pomagati, posebno naše najmlajše gospodinje rade prinesejo pecivo, za kar vsako leto prosimo. Čeprav je že skoro 40 let, kar smo morali položiti orožje, so vendar znaki, da se boj bije naprej, čeprav po drugih poteh in z drugačnimi sredstvi.

Naj se tem potom javno zahvalim vsem, ki so pri banketu pomagali: našim gospodinjam za pecivo, kuharicam, možakarjem v točilnici, godcem in odbornikom.

Ko pa se zahvaljujem za dobro opravljeno delo, sem v mislih že pri

delu za naslednje leto, ko bomo obhajali 40-letnico naše narodne tragedije. Za to obletnico moramo podvojiti naše delo, da bo vse lepše in bolj veličastno, vredno velikih žrtev. K temu spada tudi naš banket, zato moramo na to misliti že zdaj.

NAŠI BOLNIKI:

V začetku septembra je bil od srčne kapi zadet g. Peter Markež. Po večtedenski težki bolezni je toliko okreval, da se je vrnil domov, potem pa se mu je zdravje spet poslabšalo da je moral nazaj v bolnico.

G. Janezu Pahulje so morali odrezati že drugo nogo, najprej pod kolonom, potem pa celo, da so mu rešili življenje.

Pred nekaj dnevi je moral v bolnico tudi član našega odbora, dr. Franc Pepevnik.

Ko to pišem, so vsi pod zdravniško oskrbo v bolnišnicah. Vsem želimo hitrega ozdravljenja in vrnitve k svojim družinam.

Za zahvalni dan

Ko včasih ogledujem kanadsko družbo, ugotavljam, da je to res prava mešanica menda prav vseh narodov sveta. Različni smo si po veri, različni po barvi kože in najbolj različni po narodni kulturi. Če pa pobliže pogledamo našo slovensko družino, naš narod kot celoto in to ne le v emigraciji, ampak tudi one doma, se mi v glavnem zde pomembne tri skupine:

- V prvo bi dal vse tiste, ki so za narod in dom dali vse svoje moči in nazadnje tudi svoja življenja;
- k drugi spadajo tisti, ki iz enega ali drugega razloga ne vedo za resnico o revoluciji na slovenskih tleh, zato (razumljivo) lahko brez vsakih čustev stopijo čez 20 tisoč in več grobov kajti, kdor tega ni doživel, ne more razumeti, da je taka hudobija sploh mogoča;
- v tretji pa smo mi, politična emigracija in mnogi naši prijatelji, priče tistih dni, ki smo šli skozi stisko in grozo, zato z lahkoto ohranjamo zvestobo in hvaležnost. Med nami so taki, ki so gledali trpljenje od blizu, čutili so bolečino vseh tistih, ki so bili gnani v smrt nedolžni, zraven pa so nosili hrepenenje naših bratov, ki so nam tam na Vetrinjskem polju voščili Zbogom. Tudi tega ni mogoče pozabiti, čeprav bo kmalu 40 let od tistih dni. Zdaj ne štejemo več let, ampak stojimo na braniku in čakamo, da se razodene resnica; dokler domovina ni svobodna, tako dolgo moramo vztrajati in izpričevati resnico povsod kamorkoli nas popelje pot življenja. Za nas ni spremembe: žrtev ostane, ostati mora tudi naša zvestoba ideji, za katero jih je toliko padlo. Če je bila ideja svobodne domovine toliko vredna, da so zanjo desetisoči izkrvaveli, je tudi toliko vredna, da mi zanjo živimo. Čas zori; lansko leto je že precej pretresel socialistično tovarišijo doma, ko je na dan

prišel košček resnice, da so za vrnitev domobrancev prodali tudi Koroško. Tedaj so takoj zavpili in protestirali: Ne tako! Toda kamen se je sprožil in upam, da bo drugo leto resnica še veliko bolj očitna, zato je tudi naša dolžnost, da kot pripravo na 40-letnico po svojih močeh pomagamo resnici na dan. Tako bomo izpolnili svoje poslanstvo kot priče krvavečega naroda in glasniki pomorjenih bataljonov domobranske vojske; kdor pa ne more nič storiti, pa naj vsaj ne bo v spotiko tistim, ki še upajo v resnico, ki je na pohodu.

Ta misel naj nas dviga in druži za letošnji Zahvalni dan. Čeprav ni vedno vse lepo in brez težav imamo vendarle tisoč vzrokov za zahvalo in hvaležnost.

S. P.

IZ PISEM

24. 10. 1984.

Dragi sobojevnik urednik!

Ker razen pogovorov okoli anekdote, kako so bili nekateri (!) častniki in podčastniki v istem aktu kar zapovrstjo povišani v naslednje čine, drugi pa z enostavno izpustitvijo iz seznama vrženi iz vrst, slovenske narodne vojske, doslej nisem zasledil, da bi kdo v javnosti komentiral ta dokument, se mi zdi, da se mogoče ne zavedamo zadosti (mogoče tudi Vi ne) njega pomembnosti in pa, kakšno uslugo ste naredili bodočemu nepristranskemu zgodovinarju, ko ste v št. 5-6 in 7-8 Tabora za leto 1984 prinesli izvorni zapisnik 4. seje predsedstva Narodnega odbora za Slovenijo z dne 6. aprila 1945.

Prav datum — 6. april 1945 — pomeni poglobitveno vrednost tega izvirnega dokumenta. — Koliko lažje bo sedaj strokovni zgodovinar tolmačil in vrednotil dogajanja, ki so doslej bila zavita (in izrabljana) v dialeksična razpravljanja.

Vsaj že 6. aprila 1945 je namreč Narodni odbor slovensko domobranstvo že „prepeljal“ v — slovensko narodno vojsko pod njegovim vrhovnim poveljstvom in vsaj že 6. aprila 1945 je Narodni odbor generala Leona Rupnika — odžagal (ker o njem v seznamu ni ne duha ne sluha) in že vsaj istega dne na njegovo mesto postavil polk. Franca Krenerja, ki ga je tudi že ta dan povišal v generalski čin.

Tako sestanek Narodnega odbora z generalom Leonom Rupnikom pri škofu dne 28. aprila 1945 in še premnogi drugi usodni dogodki tistih tednov stopajo v popolnoma drugačno osvetljenje kot so se nam ga nekateri „zgodovinarji“ tiste dobe trudili prikazovati doslej...

Z mojimi čestitkami za ta pomemben zgodovinski doprinos prejmite iskrene pozdrave

Dr. Stanko Kociper

DAROVALI SO

Od 16. 8. 1984 do 15. 10. 1984

Z a z a v e t i š č e :

	Ša
Jare Franc	500
Bečaj Vili	200
Gladek Viktor	80
Čermelj Bernarda	380
Podlogar Marija	200
Čeč Janez	640
Borštnik Maks	300
N. N., Buenos Aires	3.000
Filipič Bogo	180
Borštnik Maks	500
Rev. Škerbec Jože cerkv. na- birka pri sv. maši 2. 9. 1984	1.511
Dobiček pri obletnici Zaveti- šča 2. 9. 1984 v Zavetišču ..	50.901
V spomin na pok. Srečka Rusa:	
Adamič Ivo - družina	1.000
Pipan Tatjana	400
Mikolič Milena	400
Breziger - družina	1.000
Fajfar Franc	1.000
Dr. Marko Kremžar - družina	1.000
Odborniki Zavetišča	2.500
Newland Leonardo	5.000

Tiskovni sklad Tabor:

	Ša
Zerovnik Jože	50
Gladek Viktor	50
Miklič Iva	50
Gorjup Janez	50
Sašek Jože	50
Stante Stane	50
Ovniček Franc	50
Dolčič Feliks	100
Žnidaršič Janko	150
Fink M.	100
Filipič Bogo	50
Šušteršič Ratko	50
Benko Franc	50

N. N., San Justo	50
N. N., V. Ballester	30

(v dol.)

Komidar Jože, Avstralija ...	10
Jakoš Ivan, Milwaukee ...	20
Kunovar Ivan	10
Kolman Ludvik	10
Mejač Franjo	10
Mejač Miha	10
Kotar Rudi	3
Cimermančič Jože	3
Rifelj Janez	3

Socialni sklad Tabor:

(v dol.)

Bambič Ivan, Milwaukee ...	8
Janežič Slavko	8
Limoni Janko	8
Jakoš Ivan	10
Kolman Ludvik	10
Mejač Miha	10
Coffelt Mary	10
Mejač Franjo	20
Zabukovec D., Hamilton ...	8
Kastelic L.	8
Malevič A.	8
N. N.	20
Cerar J.	20
Grebenc M.	8
Staniša F.	8
Šušteršič J.	3
Palčič I.	10

Za spominski križ na Pristavi:

(v dol.)

Longar Albin	50
Vodopivec Helena (v spomin na očeta Jožeta Žnidaršiča)	30
Petrič Lojze	40
Pičman Janez	20
Vrhovnik Vinko	20
Zupančič Hinko	100

ZAVETIŠČE „DR. GREGORIJ ROŽMAN“

KAKOR DRUGA LETA SE BO TUDI LETOS BRALA PRVO NEDELJO MESECA DECEMBRA t.j. 2. DECEMBRA 1984 SV. MAŠA V ZAVETIŠČU ZA VSE POKOJNE ČLANE IN DOBROTNIKE ZAVETIŠČA

PO SV. MAŠI SKUPNO KOSILO

Prosimo, da prinesete s seboj jedilni pribor.

VSEBINA

Imperante necesidad	161
Nujna potreba	162
Za slovenstvo gre (v. Sl.)	162
Papežev obisk in Slovenci	164
V senci deljive zmage (SIS)	167
Zmaga samo tisti, ki se žrtev ne boji	168
Revolucija na Primorskem (P.V.)	172
Poteza (I. Vadnjal)	176
Resistence International	177
Še nekaj ob obiskih doma	178
Kontrarevolucija v kulturi (Sv. Sl.)	181
Kakšna rehabilitacija? (T. L.)	183
September 1943 (Nadaljevanje)	185
Naši mrtvi	189
Iz društev	190
Iz pisem	192
Darovali so	III
„Slovenija, dežela moje radosti in moje bolečine“ (Mirko Kozina) .	225—240

Correo
Argentino
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619